



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA STATUTINĖS VIDAUS TARNYBOS VALDYMAS

2011 m. sausio 13 d. Nr. VA-P-40-3-2
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 4-ojo audito departamento
direktoriaus Rimvido Aleliūno
2010-04-06 pavedimą Nr. P-40-3

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Ingyda Česnakevičiūtė (grupės vadovė)
Almutė Juzėnienė
Elena Mikalajūnienė

Auditas pradėtas 2010-04-06
Auditas baigtas 2011-01-13

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
Audito apimtis ir metodai	7
Audito rezultatai	9
1. Vidaus tarnyba	9
1.1. Personalo poreikio planavimas	12
1.2. Vadovaujantis personalas	15
1.3. Personalas, padedantis užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą	19
1.4. Pareigūnų pareigybių komplektavimas	20
1.5. VRM kadro rezervas	22
1.6. Pareigūnų statusas	24
2. Darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama	29
2.1. Darbo užmokestis	30
2.1.1. Pareiginė alga	31
2.1.2. Priemokos	32
2.1.3. Priedai	33
2.1.4. Papildomos mokamos atostogos	38
2.2. Darbdavių socialinė parama	40
2.2.1. Važiavimo išlaidos	41
Išvados ir rekomendacijos	45
Priedai	48

SANTRAUKA

Valstybės politikai viešojo saugumo srityje įgyvendinti yra įsteigtos vidaus reikalų statutinės įstaigos, kuriose tarnyba organizuojama statutiniais pagrindais. Vidaus tarnybos pareigūnai tarnauja Policijos departamente, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente ir jiems pavaldžiose 45 teritorinėse, specializuotose ir profesinio mokymo įstaigose, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje, Vadovybės apsaugos departamente, Viešojo saugumo tarnyboje. Per pastaruosius dvejus metus buvo panaikinta daugiau nei tūkstantis vidaus tarnybos pareigūnų pareigybių, daugiausia – pirminės ir vidurinės grandies pareigūnų pareigybių, kurių pagrindinė paskirtis – vykdyti tiesiogines viešojo saugumo funkcijas. Dauguma panaikintų pareigybių tuo metu buvo laisvos, todėl faktiškai vidaus reikalų statutinėse įstaigose tarnaujančių vidaus tarnybos pareigūnų skaičius beveik nepasikeitė: 2008–2009 m. buvo 19,7 tūkst.; 2010 m. – 19,67 tūkst. Per šį laikotarpį vienoje įstaigoje pareigūnų skaičius padidėjo, o kitose sumažėjo. Vidaus reikalų statutinių įstaigų išlaidos vidaus tarnybos pareigūnų darbo užmokesčiui 2009 m., lyginant su 2008 m., buvo 5 proc. mažesnės, o darbdavių socialinei paramai – 5,5 proc. didesnės. Vienam vidaus tarnybos pareigūnui per metus teko vidutiniškai 36,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 3,8 tūkst. Lt darbdavių socialinės paramos. 2010 m. birželio 30 d. duomenimis, vidaus reikalų statutinėse įstaigose buvo įsteigta 21,2 tūkst. pareigūnų pareigybių. Daugiau negu 1,5 tūkst. pareigybių buvo laisvų, iš jų apie 500 – ilgiau nei metus.

Audito metu siekėme įvertinti, ar statutinės vidaus tarnybos valdymas, kurį pavesta įgyvendinti vidaus reikalų ministrui, užtikrina, kad ištekliai vidaus tarnybai pavestiems uždaviniams įgyvendinti būtų naudojami taupiai, ar yra vidinių rezervų taupiau ir efektyviau naudoti lėšas, skiriamas darbo užmokesčiui ir socialinėms garantijoms.

Nustatyta, kad nepakankamai efektyviai organizuojamas vidaus tarnybos valdymas, todėl neišnaudojami visi vidiniai rezervai taupiau ir efektyviau panaudoti valstybės biudžeto lėšas, skirtas vidaus reikalų įstaigoms. Nėra sukurtų teisinių ir organizacinių prielaidų, kad būtų suformuota efektyviai veikianti vidaus tarnyba, nes neplanuojamas bendras vidaus tarnybos pareigūnų poreikis viešojo saugumo uždaviniams įgyvendinti. Nenustatyti vidaus reikalų įstaigų personalo formavimo principai ir neįvertintos visos galimybės sumažinti vadovaujančių darbuotojų ir personalo, padedančio užtikrinti įstaigų funkcionavimą, skaičių, todėl vienam vadovaujančiam darbuotojui tenkančių pavaldinių skaičius vidaus reikalų statutinėse įstaigose skiriasi beveik 10 kartų. Siekiant ateityje veiksmingiau įgyvendinti vidaus tarnybos valdymą, kuris leistų efektyviau panaudoti valstybės biudžeto lėšas ir užtikrintų vidaus tarnybos vystymosi perspektyvas, būtina reglamentuoti

vidaus tarnybos pareigūnų poreikio planavimą ir nustatyti vidaus reikalų statutinių įstaigų personalo formavimo principus.

Taip pat svarbu nustatyti aiškius ir konkrečius pareigybių priskyrimo statutinėms kriterijus, nes ne visada pagrįstai steigiamos vidaus tarnybos pareigūnų pareigybės. Sprendimus, kokias pareigybes priskirti vidaus tarnybos pareigūno pareigybėms, priima įstaigos vadovas. Vidaus reikalų statutinėse įstaigose nustatyta nemažai atvejų, kai pareigūno statusą turi ir tie darbuotojai, kurių atliekamos funkcijos nesusijusios su vidaus tarnybos ypatumais. Valstybės kontrolė ne kartą nurodė, kad neteisingai suteiktas pareigūno statusas nepagrįstai didina valstybės biudžeto lėšų poreikį, tačiau daugiau negu prieš dešimt metų pradėtas tokių pareigybių keitimas nestatutinėmis iki šiol nebaigtas. Pagal Vidaus tarnybos statutą pareigūnų tarnybos ypatumai kompensuojami socialinėmis garantijomis, tačiau teisę į visas socialines garantijas turi ir tie pareigūnai, kurių nuolat atliekamos funkcijos nesusijusios su vidaus tarnybos ypatumais, o statutiniam pareigūnams būdingas funkcijas jie gali būti pasitelkiami tik ypatingais atvejais. Todėl siūlytina peržiūrėti socialinių garantijų teikimo reglamentavimą.

Valstybės biudžeto lėšos būtų naudojamos taupiau, jei būtų reglamentuoti papildomų mokamų atostogų suteikimo pagrindai, šių atostogų maksimali trukmė per metus ir patikslinta pareigūnų važiavimo išlaidų kompensavimo tvarka taip, kad šios išlaidos būtų kompensuojamos įvertinus pareigūnų tarnybos pobūdį ir ypatumus. Nustatyta, kad per 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį kompensacijoms už pareigūnų važiavimą į tarnybą ir iš jos panaudota 8,2 mln. Lt. Taip pat per dvejus su puse metų sumokėta 1,2 mln. Lt už suteiktas papildomas mokamas atostogas, skatinant pareigūnus.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui pateikėme pasiūlymus nustatytiems trūkumams šalinti. Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba, Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerija pateikė rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą (žr. 5 priedą).

IŽANGA

Vidaus tarnyba – vidaus tarnybos sistemos pareigūno statuso įgijimo, pasikeitimo ir praradimo bei su vidaus tarnybos sistemos pareigūno statusu susijusių teisinių santykių visuma¹. Vidaus tarnybos valdymą įgyvendina vidaus reikalų ministras². Vidaus tarnybos principus, pareigūnų statusą, atsakomybę, paskatinimus, socialines garantijas ir kt. reglamentuoja Vidaus tarnybos statutas. Pagal jį vidaus tarnybos sistemos pareigūnas³ – statutinis valstybės tarnautojas, kurio tarnybą reglamentuoja šis statutas ir (ar) kuris turi viešojo administravimo įgaliojimus jam nepavaldiems asmenims. Vidaus tarnybos sistemos pareigūno sąvokos požymiai yra daugiau teisiniai, o ne veiklos, t. y. pareigūno statusas nesiejamas su konkrečių pareigų vykdymu. Todėl įstaigos, kuriose tarnyba organizuota statutiniais pagrindais, skirtingai interpretuoja Vidaus tarnybos statuto nuostatas. Yra atvejų, kai pareigūno statusas suteikiamas ne toms pareigybėms, kurioms turėtų būti suteikiamas. Pavyzdžiui, finansų valdymo, personalo administravimo ir panašias funkcijas kai kuriose vidaus reikalų įstaigose atlieka karjeros valstybės tarnautojai, kitose – pareigūnai.

Pagal vidaus tarnybos ypatumų kompensavimo principą pareigūnų tarnybos ypatumai yra kompensuojami Vidaus tarnybos statute ir kituose teisės aktuose nustatytais socialinėmis garantijomis⁴. Teisės aktai nenumato galimybės vidaus pareigūnų socialines garantijas teikti atsižvelgus į vidaus tarnybos ypatumus. Todėl visi pareigūnai turi vienodą teisę į nustatytas socialines garantijas, nors ne visų pareigūnų darbas vienodai susijęs su padidėjusia rizika jų gyvybei ar sveikatai.

Pareigūno, perkelta eiti nestatutines pareigas ir įtraukto į Vidaus reikalų ministerijos kadru rezervą, tarnybą reglamentuoja Vidaus tarnybos statutas. Todėl šiems pareigūnams suteiktos tokios pat teisės į išmokas ir socialines garantijas, kaip ir kitiems vidaus tarnybos pareigūnams. Abejotina, ar pagrįstai suteikiamos minėtos teisės tokiais atvejais.

2010 m. pradžioje Lietuvoje dirbo apie 25 tūkst. statutinių pareigūnų, iš jų apie 20 tūkst. (apie 80 proc.) dirbo vidaus reikalų statutinėse įstaigose. Šių įstaigų veiklai 2008 m. panaudota⁵ 1 468,2 mln. Lt, 2009 m. – 1 222,9 mln. Lt, 2010 m. buvo suplanuota⁶ skirti 1 107,8 mln. Lt. Kiek iš viso vidaus reikalų statutinėse įstaigose turėtų tarnauti pareigūnų, kad būtų įgyvendinti viešojo saugumo uždaviniai, neplanuojama. Be to, nenustatyta, koks turi būti vadovaujančio personalo

¹ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 2 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

² Ten pat, 60 str. 1 d.

³ Ten pat, 2 str. 4 d.

⁴ Ten pat, 3 str. 7 d.

⁵ Vidaus reikalų statutinių įstaigų 2008 m. ir 2009 m. finansinės atskaitomybės duomenys.

⁶ Lietuvos Respublikos 2010 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2009-12-10 Nr. XI-563.

poreikis, kad būtų užtikrintas optimalus vidaus reikalų statutinių įstaigų veiklos organizavimas. Todėl kyla klausimas, ar lėšos personalui išlaikyti galėtų būti naudojamos taupiau.

Visuomenės informavimo priemonėse dažnai pateikiama informacija apie pareigūnų nepasitenkinimą maža pareigine alga, dideliu darbo krūviu, mažėjančiomis socialinėmis garantijomis, priverstinėmis nemokamomis atostogomis.

Šios priežastys paskatino Valstybės kontrolę domėtis, ar tikrai yra išnaudoti visi vidiniai rezervai statutinės vidaus tarnybos valdymui tobulinti ir esančioms problemoms spręsti.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito objektas – Statutinės vidaus tarnybos valdymas.

Audito metu nagrinėjome, kaip nustatomas pareigūnų poreikis ir formuojama vidaus tarnyba, ir analizavome vidaus tarnybos ypatumus, pareigūnų darbo užmokestį ir socialines garantijas.

Audito subjektai – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos, Vadovybės apsaugos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Panevėžio apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras, Lietuvos kriminalinės policijos biuras.

Audituojamas laikotarpis – 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetis, kai kuriais atvejais palyginimams naudojome ir ankstesnio laikotarpio duomenis.

Audito tikslas – įvertinti, ar statutinės vidaus tarnybos valdymas užtikrina, kad ištekliai vidaus tarnybai pavestiems uždaviniams įgyvendinti būtų naudojami taupiai, ar yra vidinių rezervų taupiau ir efektyviau naudoti lėšas, skiriamas darbo užmokesčiui ir socialinėms garantijoms.

Audito metodai:

Įrodymus rinkome taikydami apklausos, pokalbių, dokumentų peržiūros metodus, surinktus įrodymus vertinome naudodami skaičiavimo, palyginamosios analizės metodus.

Informaciją apie statutinę vidaus tarnybą ir jos valdymą rinkome Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje, šešiose prie Vidaus reikalų ministerijos įsteigtose vidaus reikalų centrinėse įstaigose (Policijos departamente, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamente, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyboje, Vadovybės apsaugos departamente, Viešojo saugumo tarnyboje), 45 vidaus reikalų centrinėms įstaigoms pavaldžiose teritorinėse, specializuotose ir mokymo įstaigose, Sveikatos priežiūros tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos, Mykolo Romerio universitete.

Valstybinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais⁷. Atlikdami auditą laikėmės prielaidos, kad visi mums pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Ataskaitoje vartojami sutrumpinimai:

VRM arba ministerija – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija;

⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26.

PD arba Policijos departamentas – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos;

VSAT – Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos;

PAGD – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos;

FNTT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos;

VAD arba Vadovybės apsaugos departamentas – Vadovybės apsaugos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos;

VST arba Viešojo saugumo tarnyba – Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos;

Policijos sistema – Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos ir jam pavaldžios įstaigos;

Valstybės sienos apsaugos sistema – Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos ir jai pavaldžios įstaigos;

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistema – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos ir jam pavaldžios įstaigos;

AVPK – Apskritis vyriausiasis policijos komisariatas;

APGV – Apskritis priešgaisrinė gelbėjimo valdyba;

KTC arba Kriminalistinių tyrimų centras – Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras;

KPB arba Kriminalinės policijos biuras – Lietuvos kriminalinės policijos biuras;

Muitinės departamentas – Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos;

Kalėjimų departamentas – Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos;

Vidaus reikalų statutinės įstaigos – vidaus reikalų įstaigos.

Ataskaitoje vartojamos sąvokos:

„statutinis valstybės tarnautojas“ ir „pareigūnas“,

„statutinė vidaus tarnyba“ ir „vidaus tarnyba“ turi tą pačią reikšmę.

AUDITO REZULTATAI

1. Vidaus tarnyba

Valstybės politiką viešojo saugumo srityje formuoja VRM. Šią politiką įgyvendina vidaus reikalų įstaigos, kuriose pareigūnų tarnyba organizuojama statutiniais pagrindais.

Pagal Vidaus tarnybos statutą⁸ vidaus tarnyba – vidaus tarnybos sistemos pareigūno statuso įgijimo, pasikeitimo ir praradimo bei su vidaus tarnybos sistemos pareigūno statusu susijusių teisinių santykių visuma. Vidaus tarnybos valdymą įgyvendina vidaus reikalų ministras⁹. Dokumentu, kuriame būtų nustatyta vidaus tarnybos valdymo ir (ar) valdymo įgyvendinimo politika, nėra, todėl neaišku, kaip ministras turėtų įgyvendinti vidaus tarnybos valdymą. Audito metu VRM vadovybė paaiškino, kad ministras vidaus tarnybos valdymą įgyvendina nustatydamas tvarkas, tvirtindamas įvairias užduotis ir reikalavimus.

Vidaus tarnybos valdymą vidaus reikalų ministrui įgyvendinti padeda du ministerijos padaliniai – Viešojo saugumo politikos ir Personalo departamentai. Nors Personalo departamento Vidaus tarnybos personalo tvarkymo skyriaus uždaviniai – padėti vidaus reikalų ministrui įgyvendinti vidaus tarnybos valdymą, socialinę politiką vidaus tarnybos sistemos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo ir mokėjimo srityje, tačiau didžiąją funkcijų, nustatytų šio skyriaus nuostatuose¹⁰, dalį (85 proc.) sudaro funkcijos, kurios susijusios ne su vidaus tarnybos personalo politikos formavimu, o su techninio darbo atlikimu.

Pavyzdys

1. Vykdo pareigūnų apdovanojimų ir skatinimų statistinę apskaitą.
2. Spausdina ir išduoda pareigūnų tarnybinius pažymėjimus, vykdo pareigūnų tarnybinių pažymėjimų apskaitą, organizuoja pareigūnų negaliojančių tarnybinių pažymėjimų sunaikinimą.
3. Organizuoja pareigūnų apskaitą, rengia statistines ataskaitas apie vidaus reikalų statutinių įstaigų pareigūnų pareigybes ir pareigūnus ir t. t.

Vidaus tarnyboje jau daugelį metų stebima didelė personalo kaita, žema personalo motyvacija, nepasitenkinimas tarnybos sąlygomis, socialinėmis garantijomis¹¹, tačiau VRM nepakankamai analizuoja vidaus tarnybos būklę ir jos pertvarkymo galimybes, socialinių garantijų taikymo rezultatyvumą, personalo motyvavimo ir kitus sisteminius klausimus. Nei vienam ministerijos padaliniui, nei atskirai pareigybei nepavestos vidaus tarnybos personalo politikos formavimo (žmogiškųjų išteklių poreikio planavimo, komplektavimo, personalo ugdymo, motyvavimo, išlaikymo ir t. t.) funkcijos. Žmogiškųjų išteklių poreikis planuojamas ir jų panaudojimas vertinamas ne visos vidaus tarnybos mastu, o tik atskirose vidaus reikalų įstaigose.

⁸ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 2 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

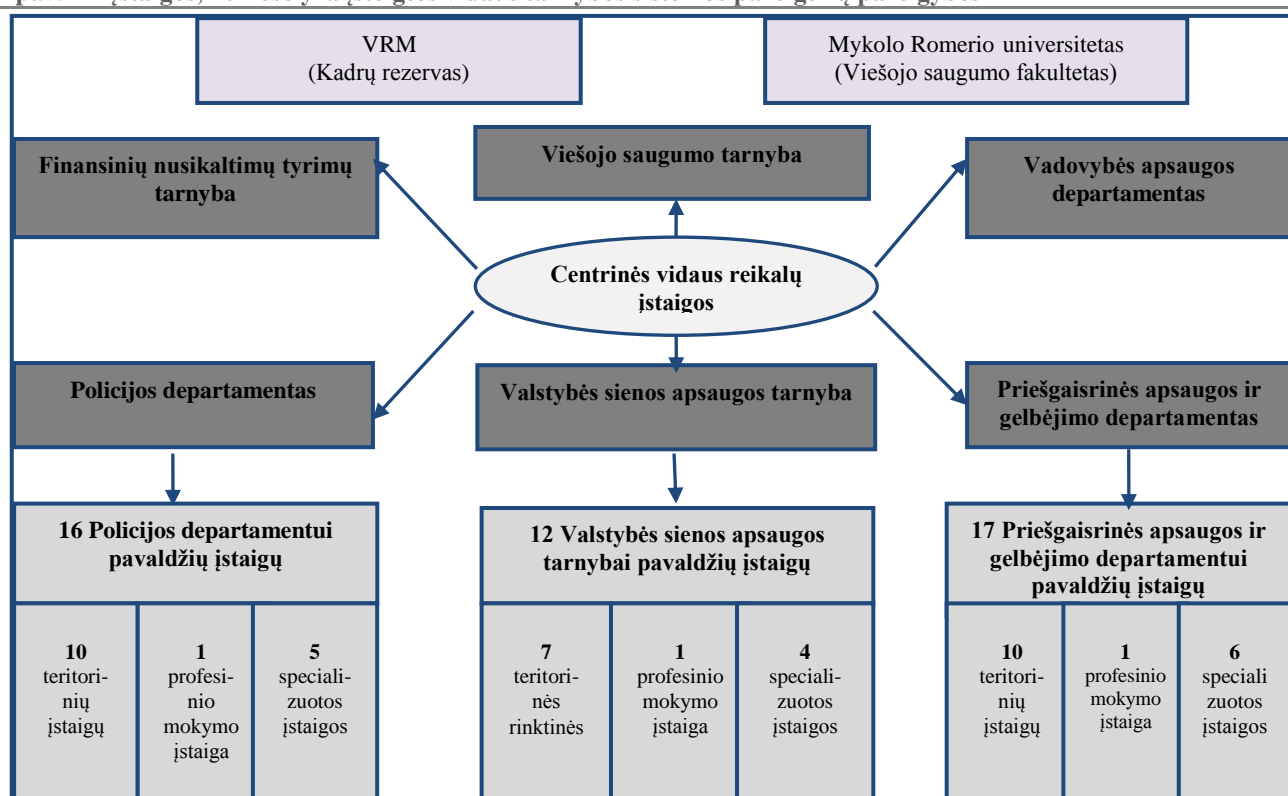
⁹ Ten pat, 60 str. 1 d.

¹⁰ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009-07-08 įsakymas Nr. 1V-365.

¹¹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2008 ir 2009 m. veiklos ataskaitos.

Vidaus reikalų įstaigos skirstomos į vidaus reikalų centrinės, kitas (centrinėms įstaigoms pavaldžios teritorinės, specializuotos) ir profesinio mokymo. Šiuo metu yra 6 centrinės vidaus reikalų įstaigos, iš jų 3 turi 45 pavaldžias įstaigas. Be to, sudaromas VRM kadru rezervas. Rezervo pareigūnai – tai vidaus tarnybos pareigūnai, perkelti į nestatutines pareigas VRM ar VRM valdymo srities įstaigoje arba kitoje valstybės institucijoje ar įstaigoje. Vidaus tarnybos pareigūnų pareigybių yra įsteigta ir nestatutinėje įstaigoje – Mykolo Romerio universitete (Viešojo saugumo fakultete) (1 pav.).

1 pav. Įstaigos, kuriose yra įsteigtos vidaus tarnybos sistemos pareigūnų pareigybės



Šaltinis – Valstybės kontrolė

Vidaus reikalų įstaigos 2008 m. panaudojo 1 468,2 mln. Lt, 2009 m. – 1 222,9 mln. Lt, 2010 m. planuota panaudoti – 1 107,8 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų.

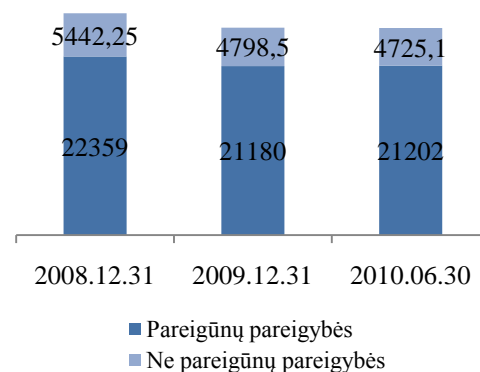
Vidaus reikalų įstaigų personalą sudaro pareigūnai, kiti valstybės tarnautojai ir darbuotojai¹². Šiose įstaigose 2010 m. birželio 30 d. buvo 21 202 pareigūnų pareigybių (2 pav.), t. y. 81,8 proc. (išsamiau 1 priede) visų pareigybių. Bendras pareigūnų pareigybių skaičius nuo 2008 m. gruodžio 31 d. iki 2010 m. birželio 30 d. sumažėjo 5,5 proc.

¹² Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 5 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

Buvo panaikintos 1 157 pareigybės, iš jų 1 099 tuo metu buvusios laisvos, todėl bendras užimtų pareigūnų pareigybių skaičius vidaus tarnybos sistemoje beveik nepasikeitė. Vienose vidaus reikalų įstaigose jis padidėjo, o kitose sumažėjo: daugiausia pareigūnų pareigybių padidėjo Viešojo saugumo tarnyboje (61), o daugiausia sumažėjo policijos sistemoje (138) (išsamiau 2 priede).

Organizuojant viešojo saugumo užtikrinimą dalis vienodų viešojo saugumo srities funkcijų pavesta vykdyti kelioms skirtingoms vidaus reikalų įstaigoms.

2 pav. Vidaus reikalų įstaigose įsteigtų pareigybių skaičius ir pasiskirstymas



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Pavyzdys

Nelegalios migracijos kontrolės funkcija pavesta vykdyti VSAT ir policijai;
Sulaikytųjų, suimtųjų ir nuteistųjų konvojavimo funkcija – Viešojo saugumo tarnybai, policijai;
Nusikalstamų veikų finansų sistemai ištyrimas – FNTT, policijai;
Objektų apsaugos – Vadovybės apsaugos departamentui, policijai, Viešojo saugumo tarnybai.

Tačiau įgaliojimai ir atsakomybė už kai kurių minėtų funkcijų vykdymą tarp atskirų vidaus reikalų įstaigų atskirti nepakankamai aiškiai, todėl apsunkinamas žmogiškųjų išteklių poreikio nustatymas ir racionalus turimų išteklių naudojimas.

Valstybės kontrolė 2009 m. įvertinusi Valstybės sienos apsaugos tarnybos veiklą, konstatavo¹³: „Lietuvai 2007 m. įsiliejus į Šengeno erdvę, keitėsi sienos apsaugos valstybės politika, tačiau nelegalios migracijos prevencijos ir kontrolės padaliniai buvo steigiami neišspręsdus migracijos procesų kontrolės funkcijų paskirstymo tarp VSAT ir Policijos departamento, Migracijos departamento prie VRM. Nepaskirsčius atsakomybės ir įgaliojimų, neiškus žmogiškųjų išteklių, reikalingų šiai funkcijai vykdyti, poreikis“. Šis klausimas iki šiol neišspręstas.

Be to, toks viešojo saugumo užtikrinimo organizavimas (politikos įgyvendinimas), kai vienodas funkcijas pavesta vykdyti skirtingoms vidaus reikalų įstaigoms, apsunkina veiksmų derinimą, veiklos koordinavimą. Pavyzdžiui, esant būtinumui, kai tikslinga pasitelkti Viešojo saugumo tarnybos pajėgas, vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovai ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki pasitelkimo dienos kartu su motyvuotu prašymu teikia vidaus reikalų ministrui įsakymo projektą dėl Viešojo saugumo tarnybos pajėgų pasitelkimo¹⁴. Neatidėliotinais atvejais, kai būtina skubi tarnybinė pagalba, numatyta galimybė pasitelkti pajėgas ir žodiniu vidaus reikalų ministro

¹³Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2009-12-30 valstybinio audito ataskaita „Valstybės sienos apsaugos tarnybos veikla“ Nr. VA-P-40-2-27.

¹⁴Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-04-27 įsakymas Nr. 1V-159.

pavedimu. Kas laikytina skubia tarnybine pagalba neapibrėžta, o audituotų subjektų paaiškinimu: „susiduriama su problema, kai neįmanoma iš anksto numatyti pasitelkimo būtinumo. Dažnai informacija apie įvairius renginius gaunama vos ne išvakarėse, dėl to nėra galimybių tiksliai įvykdyti visų prašymo pateikimo reikalavimų“.

Siekiant išvengti funkcijų dubliavimo Policijos departamentas 2010 m. rugsėjo mėn. teikė siūlymus VRM: „svarstyti klausimą dėl tokių vidaus reikalų centrinių įstaigų kaip Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Vadovybės apsaugos departamentas, FNNT, Viešojo saugumo tarnyba ir Policijos departamento vykdomų funkcijų išgryninimo ir galimo apjungimo“.

Išanalizavus kitų valstybių patirtį nustatyta, kad viešojo saugumo užtikrinimas organizuojamas skirtingai: kai kuriose jų tam tikroms viešojo saugumo srities funkcijoms vykdyti yra įsteigti juridiniai asmenys, o kitose – analogiškas funkcijas ar dalį jų vykdo policijos sudėtyje esantys struktūriniai padaliniai, t. y. struktūros, analogiškos Lietuvoje veikiančioms vidaus reikalų įstaigoms, yra sujungtos į vieną juridinį asmenį.

Pavyzdys

1. Estijos Respublikoje nuo 2010 m. sausio 1 d. sujungus Estijos Respublikos policijos valdybą, Centrinę kriminalinę valdybą, Asmenų apsaugos valdybą, Sienos apsaugos valdybą, Sienos apsaugos valdybos Aviacijos grupę ir Pilietybės ir migracijos valdybą įsteigta Estijos Respublikos policijos ir sienos apsaugos valdyba (esanti Vidaus reikalų ministerijos sudėtyje), bendras jos pavadinimas – Policija. Policijoje yra išskirtas atskiras padalinys kovai su pinigų plovimu. Policija yra didžiausia valstybinė Estijos Respublikos įstaiga, turinti 6,9 tūkst. darbuotojų.
2. Čekijos policiją sudaro Korupcijos ir finansinių nusikaltimų, Specialiųjų operacijų, Greitojo reagavimo, Asmenų apsaugos padaliniai (pvz., Apsaugos tarnybos Čekijos Respublikos Prezidento apsaugos padalinys), Užsieniečių policijos tarnyba (vykdo valstybės sienos apsaugos funkcijas) ir t. t.
3. Vengrijos policijos struktūra: centrinė administracija, apskričių ir didmiesčių vyriausieji policijos komisariatai, policijos nuovados. Policijos komisariatuose, esančiuose prie „Šengeno išorinių sienų“ įkurti pasienio policijos postai. Teritorinės policijos įstaigos, kurių veiklos teritorija nesiriboja su išorinėmis sienomis, tokių pasienio padalinių neturi. 2008 m. pasienio apsaugos tarnyba buvo sujungta su policijos tarnyba ir tapo policijos padaliniu. Specializuotos policijos įstaigos, kurios pagal savo kompetenciją veikia visos šalies teritorijoje – Nacionalinis tyrimų biuras, Riaušių policija, Oro uosto policijos direktoratas.

Viešojo saugumo užtikrinimo organizavimas, išskaidant vienodas funkcijas tarp skirtingų vidaus reikalų įstaigų, apsunkina veiksmų derinimą ir neužtikrina efektyvaus žmogiškųjų išteklių panaudojimo.

1.1. Personalo poreikio planavimas

Pareigūnų poreikis šalies mastu neplanuojamas ir nenustatomas, todėl sudėtinga užtikrinti racionalų išteklių planavimą ir tolesnes vidaus tarnybos vystymosi perspektyvas.

Kaip minėta, dalis vienodų viešojo saugumo srities funkcijų pavesta vykdyti kelioms vidaus reikalų įstaigoms, tačiau VRM neplanuoja ir nenustato, kiek ir kokių pareigūnų reikalinga tam tikrai funkcijai vykdyti. Mūsų nuomone, planuojant vidaus tarnybos pareigūnų poreikį, tikslinga jį suderinti ir su kitomis valstybės institucijomis, kurios vykdo analogiškas funkcijas. Pavyzdžiui,

nustatant darbuotojų, atliekančių tyrimus (ekspertizes), poreikį, jis turėtų būti derinamas tarp Vidaus reikalų ir Teisingumo ministerijų.

Taip pat neplanuojama, kiek vidaus tarnyboje turėtų būti pareigūnų, turinčių atitinkamus laipsnius (pavyzdžiui, vidaus tarnybos generolų, vidaus tarnybos pulkininkų, vyriausiųjų komisarų). Taip sudaromos sąlygos didinti pareigūnų, turinčių aukštesnius nekarinius laipsnius, skaičių (išsamiau 2.1.3. dalyje).

Centrinių vidaus reikalų įstaigų, kaip ir kitų biudžetinių įstaigų, didžiausią leistiną valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičių tvirtina Vyriausybė¹⁵. Patvirtinamas bendras šių pareigybių skaičius, neišskiriant pagal statusą (pareigūnų, kitų valstybės karjeros tarnautojų, darbuotojų). Pareigybių skaičiaus nustatymo kriterijus ir tvarką Vyriausybės teikimu turi nustatyti Seimas¹⁶, tačiau tokie kriterijai ir tvarka nepatvirtinti. Taigi, nesukurtos teisinės prielaidos efektyviam personalo planavimui ir pareigybių įsteigimo pagrįstumo vertinimui.

Centrinės vidaus reikalų įstaigos, neviršydamos Vyriausybės nustatyto didžiausio leistino darbuotojų pareigybių skaičiaus, planuoja savo ir joms pavaldžių įstaigų personalo poreikį ir pačios nustato, kiek ir kokių pareigybių (statuso, kategorijos) įsteigti. Tik 2 įstaigos (iš 6) – Policijos departamentas ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba turi vadovų įsakymais¹⁷ patvirtintas pareigybių skaičiaus nustatymo metodikas.

Policijos generalinio komisaro patvirtinta metodika reglamentuoja tik teritorinių policijos įstaigų pareigybių skaičiaus nustatymą. Policijos departamentui, profesinio mokymo ir specializuotoms policijos įstaigoms tokios metodikos nėra. Nustatyta, kad ne visos specializuotos policijos įstaigos teikė pasiūlymus Policijos departamentui dėl darbuotojų skaičiaus poreikio nustatymo. Kriminalistinių tyrimų centras 2004 m. ir 2005 m. teikė siūlymus Policijos departamentui dėl darbuotojų skaičiaus nustatymo normatyvų, tačiau ir praėjus 5 metams departamentas tokių normatyvų nepatvirtino. Nors per šiuos metus Kriminalistinių tyrimų centre ir buvo įsteigta 16 pareigybių, tačiau ir dabar kai kurių centro atliekamų tyrimų tenka laukti gana ilgai: DNR tyrimų – apie 42 mėnesius, informacinių technologijų tyrimų – 30 mėnesių, balistinių tyrimų – 8 mėnesius. Pagal Kriminalistinių tyrimų centro skaičiavimus, tam, kad tyrimai būtų atliekami nesudarant eilių, tikslinga įsteigti papildomai apie 20 pareigybių.

¹⁵ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 8 str., 5 d, 1999-07-08 Nr. VIII-1316.

¹⁶ Ten pat, 8 str. 6 d.

¹⁷ Lietuvos policijos generalinio komisaro 2009-07-09 įsakymas Nr. 5-V-486 „Dėl pareigybių skaičiaus teritorinėse policijos įstaigose nustatymo metodikos ir didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus patvirtinimo Policijos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos pavaldžiose įstaigose; Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vado 2008-09-05 įsakymas „Dėl valstybės sienos apsaugos tarnybos vado 2006 m. spalio 13 d. įsakymo Nr. 4-724 „Dėl pareigybių skaičiaus normatyvų“ pakeitimo“.

Policijos departamentas informavo, kad „planuoja 2011 m. padidinti Kriminalistinių tyrimo centro finansavimą, siekiant įsteigti dvi pareigybes DNR tyrimams atlikti“.

Siekdami įvertinti, kokią reikšmę pareigybių skaičiaus nustatymui turi darbo krūvio planavimas, pagal pateiktus vidaus reikalų įstaigų duomenis skaičiavome ir palyginome pareigūnams tenkančius vidutinius darbo krūvius:

- tarp vidaus reikalų įstaigų

Palyginimui pasirinkome FNTT apskričių skyrių ir policijos teritorinių įstaigų Ekonominių nusikaltimų tyrimo padalinių pareigūnus, nes jų funkcijos analogiškos: vykdo operatyvinę veiklą ir atlieka ikiteisminį tyrimą, siekdami atskleisti ir tirti nusikalstamas veikas, kitus teisės pažeidimus finansų sistemai. Pareigūnų vidutinį darbo krūvį vertinome pasirinkę šiuos kriterijus – vidutinį pradėtų, baigtų ir nutrauktų bylų skaičių, tenkantį vienam pareigūnui.

Nustatyta, kad FNTT apskričių skyrių ir policijos teritorinių įstaigų Ekonominių nusikaltimų tyrimo padalinių vienam pareigūnui, atliekančiam ikiteisminį tyrimą, siekiant atskleisti ir tirti nusikalstamas veikas, kitus teisės pažeidimus finansų sistemai, tenkantis darbo krūvis 2008 ir 2009 m. skyrėsi daugiau kaip 3 kartus¹⁸.

Pavyzdys

1. Vidutinis metinis (2008 ir 2009 m.) pradėtų ikiteisminio tyrimo bylų skaičius, tenkantis vienam FNTT Vilniaus apskrities skyriaus pareigūnui, buvo 11, Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus pareigūnui – 38 (skiriasi 3,4 karto).
2. Vidutinis metinis (2008 ir 2009 m.) nutrauktų ikiteisminio tyrimo bylų skaičius, tenkantis vienam FNTT Vilniaus apskrities skyriaus pareigūnui, buvo 3, Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus pareigūnui – 12 (skiriasi 4 karto).
3. Vidutinis metinis (2008 ir 2009 m.) baigtų ikiteisminio tyrimo bylų skaičius, tenkantis vienam FNTT Vilniaus apskrities skyriaus pareigūnui, buvo 5, Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus pareigūnui – 18 (skiriasi 3,6 karto).

- tarp pareigūnų toje pačioje vidaus reikalų įstaigoje

Palyginimui pasirinkome:

1. Panevėžio AVPK struktūrinių padalinių – policijos komisariatų Viešosios tvarkos skyrių – tyrėjus, atliekančius ikiteisminį tyrimą. Nustatyta, kad 2009 m. pareigūnams tenkantis vidutinis darbo krūvis, vertinant pagal baigtas bylas, skyrėsi daugiau kaip 5 kartus.

Pavyzdys

2009 m. Kupiškio r. policijos komisariato vienas tyrėjas vidutiniškai ištyrė (baigė) 11,8 ikiteisminių tyrimo bylų, Panevėžio r. policijos komisariato – 60,5.

2. FNTT Šiaulių ir Tauragės apskričių skyrių pareigūnus, atliekančius ikiteisminius tyrimus. Nustatyta, kad 2009 m. pareigūnams tenkantis vidutinis darbo krūvis, vertinant pagal atliekamus ikiteisminius tyrimus, skyrėsi apie 2,5 karto.

Pavyzdys

FNTT Šiaulių apskrities skyriaus vieno pareigūno atliekamų ikiteisminių tyrimų vidurkis 2009 m. pabaigoje

¹⁸ Skaičiuojant darbo krūvį nebuvo įtraukti Vilniaus AVPK Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriaus pareigūnai, atliekantys operatyvinius tyrimus, nors pagal pateiktus paaiškinimus šie pareigūnai taip pat atlieka ikiteisminį tyrimą.

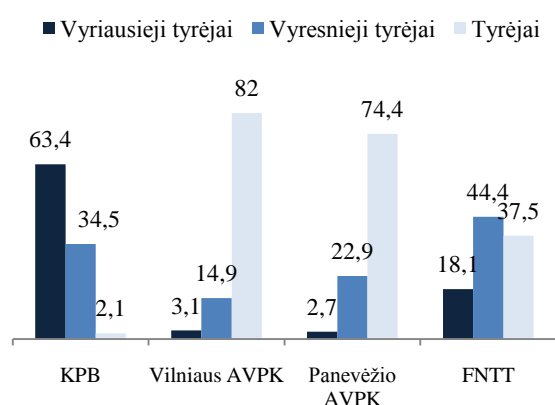
buvo 11,3, Tauragės – 4,6.

Tokie faktai rodo, kad pareigybių skaičius nustatomas, nepakankamai įvertinus pareigūnams tenkančius darbo krūvius.

Įvertinus atliekamų darbų sudėtingumą, turėtų būti nustatoma, kiek reikia žemesnių, kiek aukštesnių kategorijų pareigybių. Pavyzdžiui, ikiteisminiam tyrimui vykdyti vidaus reikalų įstaigose įsteigtos vyriausiojo, vyresniojo tyrėjų ir tyrėjų pareigybės. Kaip nustatyti, kiek ir kokių šiai funkcijai vykdyti reikalinga pareigybių nereglamentuota.

Audito metu palyginus tyrėjų, vyresniųjų ir vyriausiųjų tyrėjų pareigybių pasiskirstymą tarp skirtingų vidaus reikalų įstaigų (3 pav.), nustatyta, kad teritorinėse policijos įstaigose, kur atliekama daugiausia ikiteisminių tyrimų (šalies mastu apie 90 proc. iš visų užregistruotų ikiteisminių tyrimų¹⁹), yra įsteigta daugiausia žemiausių kategorijų pareigybių. Policijos departamentas informavo, kad „pavesta policijos įstaigoms atsižvelgiant į skirtus biudžetinius asignavimus kelti kriminalinės policijos pareigūnų kategorijas, nustatant tyrėjų ir vyresniųjų tyrėjų bei vyresniųjų tyrėjų ir vyriausiųjų tyrėjų pareigybių santykį 3:1“.

3 pav. Ikitiesminių tyrimų atliekančių pareigūnų pasiskirstymas pagal pareigybes audituotuose subjektuose 2010-06-30 proc.



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Dideli vidaus tarnybos pareigūnų darbo krūvių skirtumai rodo, kad pareigūnų pareigybių skaičius vidaus reikalų įstaigose nustatytas nepakankamai įvertinus pareigūnams tenkančius darbo krūvius.

Vidaus tarnybos formavimą apsunkina tai, kad nenustatyti pareigybių skaičiaus nustatymo kriterijai ir tvarka, neplanuojamas vidaus tarnybos pareigūnų poreikis šalies mastu ir nepakankamai pagrįstas pareigūnų pareigybių poreikio nustatymas vidaus reikalų įstaigose.

1.2. Vadovaujantis personalas

Vadovujančio personalo skaičius priklauso nuo įstaigose nustatytos valdymo organizacinės struktūros. Teisės aktai aiškiai neapibrėžia, kokiais kriterijais remiantis turėtų būti steigiami

¹⁹ Prieiga per internetą [http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/txt_file.phtml?fv=20109/f-1-it-20109.data.txt&ff=<!--|IT|5|-->&tt=Duomenys apie užregistruotus ir baigtus ikiteisminius tyrimus \(Forma_F-IIT\) \(žiūrėta 2010-10-15\).](http://www.vrm.lt/fileadmin/Image_Archive/IRD/Statistika/txt_file.phtml?fv=20109/f-1-it-20109.data.txt&ff=<!--|IT|5|-->&tt=Duomenys apie užregistruotus ir baigtus ikiteisminius tyrimus (Forma_F-IIT) (žiūrėta 2010-10-15).)

padaliniai ir vadovaujančio personalo pareigybės, o tik numato galimybes juos steigti. Pavyzdžiui, Policijos veiklos įstatyme²⁰ numatyta, kad į policijos įstaigų valdymo organizacinę struktūrą gali įeiti: štabas, valdyba, policijos komisariatas, biuras, skyrius, rinktinė, kuopa, būrys, poskyris, grupė, policijos nuovada. Biurą gali sudaryti ne mažiau kaip 2 skyriai ar poskyriai, kuriam vadovauja viršininkas ir jis gali turėti pavaduotojų, štabą gali sudaryti ne mažiau kaip 3 skyriai, jam vadovauja viršininkas, kuris gali turėti pavaduotojų.

Norėdami nustatyti, kiek yra vadovaujančio personalo vidaus reikalų įstaigose ir šį skaičių palyginti tarp vidaus reikalų įstaigų, skaičiavome, kiek vienam vadovui tenka pavaldinių.

Vadovaujančiam personalui priskyrėme vidaus reikalų įstaigų vadovus, jų pavaduotojus, struktūrinių padalinių viršininkus (vadus, vedėjus) ir jų pavaduotojus.

Nustatyta, kad vidaus tarnyboje 2010 m. birželio 30 dienai vadovaujantis personalas sudarė 8,6 proc. (2223 pareigybės) visų įsteigtų pareigybių (4 pav.). Vienam vadovaujančiam darbuotojui vidutiniškai teko 11 pavaldinių (5 pav.):

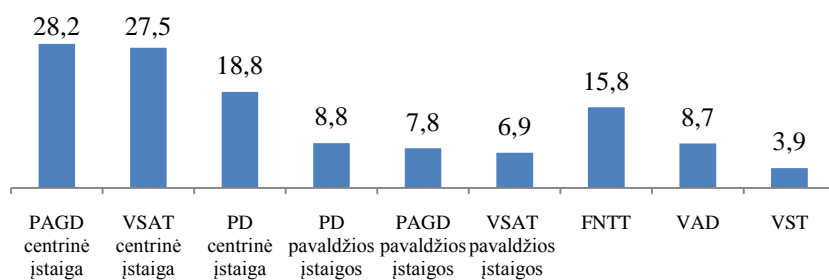
1. Centrinėse vidaus reikalų įstaigose, turinčiose pavaldžių įstaigų.

Daugiausia vadovaujančio personalo buvo PAGD ir VSAT (28 proc.), mažiausia – Policijos departamente (18,8 proc.).

2. Centrinių vidaus reikalų įstaigose, neturinčiose pavaldžių įstaigų.

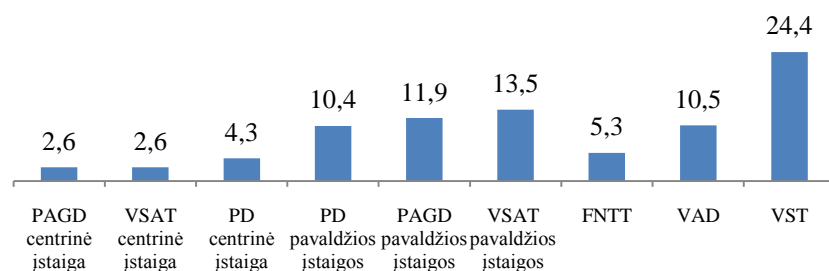
Daugiausia vadovaujančio personalo buvo FNTT (15,8 proc.), mažiausia – Viešojo saugumo tarnyboje (3,9 proc.). Nustatyta, kad FNTT tarp padalinių vienam vadovaujančiam darbuotojui tenkantis pavaldinių skaičius skyrėsi daugiau kaip 5 kartus. Pavyzdžiui, Marijampolės apskrities

4 pav. Vadovaujančio personalo dalis (proc.) vidaus reikalų įstaigose 2010-06-30 (pagal įsteigtas pareigybės)



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

5 pav. Vienam vadovaujančiam darbuotojui tenkantis pavaldinių skaičius vidaus reikalų įstaigose 2010-06-30



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

²⁰ Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 11 str., 2000-10-17 Nr. VIII-2048.

skyriuje 1 vadovujančiam darbuotojui vidutiniškai teko 3 pavaldiniai, o Vilniaus apskrities skyriuje – vidutiniškai 16 pavaldinių.

FNTT informavo, kad „pagal vidaus reikalų ministro 2010 m. spalio mėn. įsakymus Nr. 1V-644, Nr. 1V-664 nuo 2011 m. kovo 1 d. bus panaikintos visų tarnybos padalinių vadovų pavaduotojų (24 pareigybės) ir poskyrių vadovų (11 pareigybių) pareigybės, 1 direktoriaus pavaduotojo pareigybė, o vietoj jų – įsteigtos tiesiogines funkcijas vykdančių statutinių valstybės tarnautojų ir karjeros valstybės tarnautojų pareigybės“.

Vadovybės apsaugos departamente vadovujančio personalo dalis, palyginus su vidaus tarnybos sistemos vidutiniu skaičiumi, beveik nesiskiria, tačiau kai kuriuose skyriuose vadovujančio personalo dalis gana didelė.

Pavyzdys

1. Vadovybės apsaugos departamento Bendrajame skyriuje 1 vadovujančiam asmeniui teko 0,7 pavaldinio, Personalo skyriuje – 1,5, Profesinio parengimo skyriuje – 3.
2. Vadovybės apsaugos departamento Pastatų apsaugos skyriuje buvo įsteigta 1 viršininko, 4 viršininko pavaduotojų pareigybės.

3. Centrinėms vidaus reikalų įstaigoms pavaldžiose įstaigose.

Kaip matyti iš 4 pav., daugiausia vadovujančio personalo buvo Policijos departamentui pavaldžiose įstaigose. Detaliau analizavome personalo pasiskirstymą audituotuose subjektuose (1 lentelė).

1 lentelė. Informacija apie vadovujančią personalą audituotose policijos įstaigose

PD pavaldžios įstaigos	Pareigybių skaičius			Vadovujančio personalo dalis proc. nuo įsteigtų pareigybių	Vienam vadovujančiam darbuotojui teko pavaldinių
	Iš viso įsteigtų	iš jų vadovujančio personalo	iš jų ne vadovujančio personalo		
Vilniaus AVPK	3369	244	3125	7,2	12,8
Panevėžio AVPK	999	89	910	8,9	10,2
KTC	159	24	135	15,1	5,6
KPB	449,2	78	371,2	17,4	4,8
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Policijos departamento pateiktus duomenis					

Nustatyta, kad kai kurių policijos sistemos įstaigų vadovai nepriklausomai nuo įstaigoje dirbančių pareigūnų skaičiaus turi 3 pavaduotojus, todėl jiems tenkantis pavaldinių skaičius skyrėsi 7,5 karto.

Pavyzdys

1. Vilniaus AVPK įsteigta 3369 pareigybės, šiai įstaigai vadovauti įsteigtos 1 viršininko ir 3 pavaduotojų pareigybės. Šio lygio vadovams tenka 841,3 pavaldinių pareigybių.
2. Kriminalinės policijos biure įsteigta 449,2 pareigybės, šiai įstaigai vadovauti įsteigtos 1 viršininko ir 3 pavaduotojų pareigybės. Šio lygio vadovams tenka 111,3 pavaldinių pareigybių.

Be to, nustatyta atvejų, kai struktūriniai padaliniai įsteigti, nesilaikant Policijos veiklos įstatymo²¹ 11 str. 6 ir 11 d. reikalavimų, kad valdybą sudaro ne mažiau kaip du skyriai, poskyrių – ne mažiau kaip trys pareigybės.

Pavyzdys

1. Kriminalinės policijos biure įsteigtos Informacijos analizės ir Korupcijos kontrolės valdybos skyrių neturi.
2. Kriminalinės policijos biuro Kultūros ir meno vertybių vagysčių tyrimo poskyryje 1 darbuotojas – poskyrio viršininkas.

Policijos departamentas paaiškino, kad „iš dalies tokia situacija susidarė dėl laisvų pareigybių naikinimo“.

Policijos įstaigų ikiteisminio tyrimo padaliniuose vadovujančio personalo dalis vidutiniškai sudarė 9,1 proc., 1 vadovujančiam darbuotojui teko 11 pavaldinių. Tačiau skirtingose įstaigose ikiteisminio tyrimo padaliniuose vadovaujantis personalas pasiskirstęs nevienodai ir žymiai skyrėsi nuo minėto vidutinio dydžio.

Pavyzdys

- Didžiausia vadovujančio personalo dalis buvo Kriminalinės policijos biure (20,6 proc.); 1 vadovujančiam darbuotojui teko 4,9 pareigūnai.
Mažiausia vadovujančio personalo dalis buvo Utenos AVPK (4,4 proc.) 1 vadovujančiam darbuotojui teko 22,9 pareigūnai.

Policijos departamento nuomone, vadovujančio personalo skaičių lemia tai, kad: „policija vykdo bene daugiausia funkcijų, numatytų įvairiuose teisės aktuose, todėl tokia funkcijų gausa negali būti koncentruojama viename padalinyje sukuriant universalų padalinį, o tai ir veda prie atskirų funkcijų struktūrizavimo“ ir kad „dalis poskyrių bei skyrių viršininkų ir jų pavaduotojų kai kuriuose policijos padaliniuose ir įstaigose (tai apibrėžiama jų pareigybių aprašymuose) vykdo iš esmės tiesiogines policines ir darbines funkcijas“. Mūsų nuomone, tokių vadovų pareigybių, kai jiems iš esmės pavedama vykdyti tiesiogines policines ir darbines funkcijas, buvimo tikslingumas, kelia pagrįstų abejonių ir sudaro prielaidas netaupiai naudoti biudžeto lėšas.

Pagal pateiktą Policijos departamento informaciją: „kai kurie sprendimai dėl nesavarankiškų struktūrinių padalinių policijos įstaigose mažinimo jau yra priimti, kiti bus priimti artimiausiu metu, pavyzdžiui, nuo 2011 m. sausio–balandžio mėn. bus panaikinta 20 nesavarankiškų struktūrinių padalinių viršininkų pavaduotojų pareigybių.“

Vidaus reikalų įstaigose vienam vadovujančiam darbuotojui tenkančių pavaldinių skaičius skiriasi beveik 10 kartų. Tai rodo, kad nebuvo įvertintos visos galimybės optimizuoti vidaus reikalų įstaigų valdymą, sumažinant vadovujančių darbuotojų skaičių, taigi ir išlaidas šiam personalui išlaikyti.

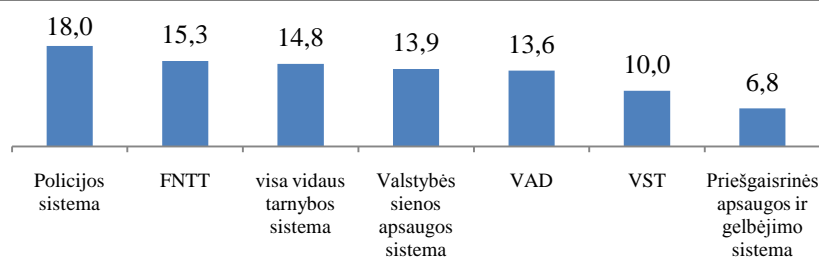
²¹ Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymas, 2000-10-17 Nr. VIII-2048.

1.3. Personalas, padedantis užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą

Vidaus reikalų įstaigų struktūriniuose padaliniuose, padedančiuose užtikrinti vidaus reikalų statutinių įstaigų funkcionavimą²², audituojamu laikotarpiu dirbo apie 14,8 proc. darbuotojų nuo viso vidaus reikalų įstaigų personalo (2008 m. vidutiniškai dirbo apie 3,65 tūkst. darbuotojų, 2009 m. – apie 3,7 tūkst.; 2010 m. I pusmetį – apie 3,6 tūkst.). Apie 30 proc. šių darbuotojų turi pareigūno statusą (apie pareigūno statusą 1.6. dalyje). Minėtų padalinių darbuotojų darbo užmokesčiui ir darbdavių socialinei paramai 2008 ir 2009 metais panaudota vidutiniškai 121 mln. Lt, 2010 m. I pusmetį – 47,2 mln. Lt (išsamiau 3 priede). Maždaug tiek pareigūnų (3,6 tūkst.), kiek yra personalo, padedančio užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, dirbo visoje priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje ir maždaug tiek lėšų kasmet skiriama šios sistemos pareigūnų darbo užmokesčiui²³.

Nustatyta, kad personalo, padedančio užtikrinti įstaigų funkcionavimą, didžiausia dalis (18 proc.) buvo policijos sistemoje (6 pav.), mažiausia – priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje. Nežymiai (2,7 proc.) nuo policijos sistemos skyrėsi FNTT, nors FNTT pavesta daug mažiau funkcijų nei policijai.

6 pav. Personalas, padedančio užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, dalis proc. nuo viso įstaigų personalo 2010-06-30



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

VRM nepateikė dokumentų, pagrindžiančių, kad buvo vertintas personalo, padedančio užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, poreikis, analizuotos šio personalo skaičiaus skirtumo vidaus reikalų įstaigose priežastys ir ieškoma būdų, kaip šias funkcijas optimizuoti.

Dėl žmogiškųjų išteklių planavimo trūkumų vidaus reikalų įstaigose personalo, padedančio užtikrinti įstaigų funkcionavimą, dalis nuo viso įstaigos personalo skiriasi beveik 3 kartus. Tai rodo, kad yra vidinių rezervų valstybės biudžeto lėšas naudoti taupiau, peržiūrint šio personalo poreikį.

²²Struktūriniais padaliniais, padedančiais užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, laikėme padalinius, minimus vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakyme Nr. 1V-215 (viešųjų pirkimų organizavimas, vidaus auditas, viešieji ryšiai, dokumentų, turimų materialinių ir finansinių išteklių tvarkymas, žmogiškųjų išteklių valdymas, vidaus reikalų įstaigų veiklos strategijos kūrimas bei kitų aptarnavimo funkcijų vykdymas, taip pat struktūriniai padaliniai, veikiantys teisės, tarptautinių ryšių, informacijos, susijusios su vidaus reikalų įstaigoms priskirtų uždavinių vykdymu, apdorojimo, analizės ir valdymo srityse). Informaciją apie struktūrinius padalinius, kurie padeda užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, pateikė vidaus reikalų įstaigos.

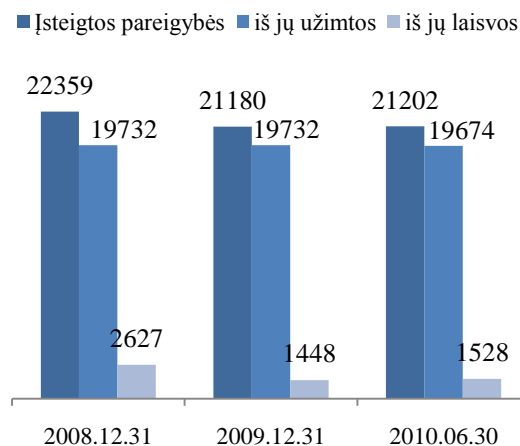
²³ 2009 m. panaudota 114,5 mln. Lt, 2010 m. planuota skirti 103,6 mln. Lt.

1.4. Pareigūnų pareigybių komplektavimas

Kaip minėta, nuo 2008 m. gruodžio 31 d. iki 2010 m. birželio 30 d. laisvų pareigybių skaičius sumažėjo, buvo panaikintos 1 099 tuo metu buvusios laisvos pareigybės (7 pav.). Atkreipėme dėmesį, kad 2010 m. birželio 30 d. vidaus tarnybos sistemoje buvo 660 pareigūnų pareigybės, kurios laisvos buvo daugiau nei 6 mėnesius, 461 – daugiau nei metus.

Nustatyta, kad 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį vykdant įvairias pertvarkas daugiausia buvo panaikinta pirminės ir vidurinės grandies pareigūnų pareigybių (laisvų pareigybių ir buvo daugiausia), t. y. pareigybių, kurių pagrindinė paskirtis – vykdyti tiesiogines viešojo saugumo funkcijas.

7 pav. Vidaus reikalų įstaigose įsteigtų, užimtų ir laisvų pareigūnų pareigybių skaičius



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Pavyzdys

1. Valstybės sienos apsaugos sistemoje per 2008 m., 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį buvo panaikinta 166 (59,1 proc.) pirminės grandies pareigybių, 111 (39,5 proc.) vidurinės grandies ir 4 (1,4 proc.) aukštesniosios grandies.
2. Policijos sistemoje per 2008 m., 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį buvo panaikinta 598 (70,1 proc.) pirminės grandies pareigybių, 247 (29 proc.) vidurinės grandies ir įsteigta 30 aukštesniosios grandies pareigybių.

Be to, 2010 m. birželio 30 dienai vidaus reikalų įstaigose daugiausia buvo žemiausio lygmens (pirminės ir vidurinės grandies) laisvų pareigybių.

Pavyzdys

1. Valstybės sienos apsaugos sistemoje 2010-06-30 buvo 279 laisvos pareigūnų pareigybės, iš jų 58,8 proc. (164) pirminės grandies, 28 proc. (78) vidurinės grandies.
2. Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje 2010-06-30 buvo laisva 391 pareigūnų pareigybė, iš jų 79,1 proc. (309) pirminės grandies 11,8 proc. (46) vidurinės grandies.
3. Policijos sistemoje 2010-06-30 buvo 739 laisvos pareigybės, iš jų 41,4 proc. (306) pirminės grandies, 47,3 proc. (349) antrinės grandies.

Skirtingoms vidaus tarnybos pareigybėms keliami skirtingi sveikatos reikalavimai²⁴. Vidaus tarnybos statute numatyta²⁵, jog esant Centrinės medicinos ekspertizės komisijos (toliau – CMEK) išvadai, kad pareigūnas dėl sveikatos būklės negali eiti savo pareigų, vidaus reikalų įstaigos vadovas turi teisę perkelti pareigūną į kitas lygiavertes pareigas, kurias pareigūnas gali eiti pagal savo sveikatos būklę toje pačioje vidaus reikalų įstaigoje ar, vidaus reikalų įstaigų vadovams

²⁴ Patvirtinti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir sveikatos apsaugos ministrų 2003-10-21 įsakymu Nr. 1V-380/V-6 „Dėl sveikatos būklės reikalavimų asmenims, pretenduojantiems į vidaus tarnybą, pageidaujantiems mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigose, kitose švietimo įstaigose Vidaus reikalų ministerijos siuntimu bei vidaus tarnybos sistemos pareigūnams sąvado patvirtinimo“.

²⁵ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 16 str. 4 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

suderinus, kitoje atitinkamoje vidaus reikalų įstaigoje. Pagal Vidaus tarnybos statutą ir vidaus reikalų ministro nustatytą tvarką²⁶ – pareigūnas, negalintis dėl sveikatos būklės eiti savo pareigų ir nesutinkantis būti perkeltas į kitas lygiavertes pareigas, atleidžiamas iš vidaus tarnybos. Pareigūnams, atleistiems dėl sveikatos pagal minėtos komisijos išvadą ir vidaus tarnyboje išstarnavusiems 5 ir daugiau metų, skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija²⁷. Be to, atleidžiant pareigūną, kai jis negali tarnauti dėl sveikatos būklės, esant atitinkamai komisijos išvadai, išmokama jo 2 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija. Kompensacija pareigūnams, nepertraukiamai išstarnavusiems daugiau kaip 5 metus, didinama pusantrą, daugiau kaip 10 metų – du, daugiau kaip 20 metų – tris kartus²⁸.

Nustatyta, kad nebuvo išnaudotos visos galimybės suteikti kitas pareigas tiems pareigūnams, kurių sveikatos būklė neatitinka jų pareigybėms keliamų reikalavimų, tačiau galėtų eiti kitas pareigas, kurioms keliami žemesni sveikatos reikalavimai. Pareigūnai 2005–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį dažniausiai atsisakė eiti jiems pasiūlytas kitas pareigas toje pačioje įstaigoje, kai buvo CMEK išvada dėl pareigūno netinkamumo eiti pareigas pagal jo sveikatos būklę.

Pavyzdys

1. Vilniaus AVPK 66 pareigūnai neatitiko sveikatai keliamų aukščiausių reikalavimų, tačiau atitiko žemesnius. Iš jų 60 pareigūnų buvo pasiūlytos Vilniaus AVPK kitos pareigos, atitinkančios jų sveikatos būklės reikalavimus, tačiau tik 4 (6,7 proc.) pareigūnai sutiko jas eiti.
2. Panevėžio AVPK 12 pareigūnų neatitiko sveikatai keliamų aukščiausių reikalavimų, tačiau atitiko žemesnius, 7 (58,3 proc.) perkelti į kitas pareigas, 5 atleisti iš tarnybos, nes pareigūnai atsisakė eiti siūlomas pareigas.
3. Remiantis Vadovybės apsaugos departamento pateikta informacija, 6 departamento pareigūnams, kurie neatitiko sveikatai keliamų aukščiausių reikalavimų, tačiau atitiko žemesnius, buvo pasiūlytos kitos pareigos departamente. Pareigūnai siūlomų pareigų atsisakė.

Kitose vidaus reikalų įstaigose užimti kitas pareigas pareigūnams nebuvo siūlyta.

Pavyzdys

1. Policijos departamentas informavo, kad Policijos generalinio komisaro įsakymais patvirtintuose policijos įstaigų nuostatuose nustatyta, kad policijos įstaigos viršininkas, racionaliai panaudodamas skirtas biudžeto lėšas, asmeniškai atsako už policijos įstaigai pavestų uždavinių ir funkcijų vykdymą, organizuoja, kontroliuoja ir atsako už žmogiškųjų išteklių valdymą bei teisės aktų nustatyta tvarka skiria ir atleidžia iš pareigų policijos įstaigos pareigūnus ir kitus darbuotojus. Policijos departamentas nėra gavęs pasiūlymų iš policijos įstaigų dėl pareigūno perkėlimo į kitas pareigas, kurias galėtų eiti pagal sveikatos būklę.
2. Panevėžio AVPK informavo, kad siūlyti pareigų kitose policijos įstaigose ar vidaus tarnybos įstaigose neturi įgaliojimų.
3. Kriminalinės policijos biuras informavo, kad vienas pareigūnas neatitiko jam keliamų sveikatos reikalavimų, tačiau Kriminalinės policijos biuras pareigų nesiūlė, nes įstaigoje nebuvo laisvos vietos.

Vidaus reikalų įstaigos neprivalo Vidaus reikalų pareigūnų registrai (VRM – vadovaujanti registro tvarkymo įstaiga) teikti duomenis apie pareigūnų sveikatos būklę. Be to, VRM nenustatyta pareiga organizuoti, kad pareigūnui, neatitinkančiam jo pareigybei keliamų sveikatos reikalavimų, būtų pasiūlytos kitos pareigos, atitinkančios jo sveikatos būklę kitose vidaus reikalų įstaigose.

²⁶ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-11-13 įsakymu Nr. 1V-403 patvirtintų Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų perkėlimo į kitas pareigas vidaus tarnybos statuto 16 straipsnio 1-6 dalyse nurodytais atvejais taisyklių 12 p.

²⁷ Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 str., 1994-12-13 Nr. I-693.

²⁸ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 57 str. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

Pareigūnams, kurie atsisakė eiti jiems siūlomas pareigas, buvo paskirta valstybinė pareigūnų pensija. Per 2005–2009 metus ir 2010 m. I pusmetį valstybinės pareigūnų pensijos gavėjais tapo 2 528 vidaus tarnybos pareigūnai, iš jų 812 (32,2 proc.) su tinkamumo apribojimu dėl sveikatos reikalavimų. Šie pareigūnai (812) pagal CMEK išvadą buvo pripažinti netinkami eiti pareigas, kurioms taikomi aukštesni sveikatos būklės reikalavimai, bet tinkami eiti kitas pareigas – atitinkančias žemesnius reikalavimus. Jiems kasmet pensijoms išmokėti panaudojama apie 3,5 mln. Lt²⁹. Per 2005–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį išmokėta daugiau nei 19 mln. Lt.

Kitų statutų³⁰ nuostatos, skirtingai nei Vidaus tarnybos statutas, statutinių įstaigų vadovams suteikia teisę pareigūną perkelti ir į žemesnės kategorijos pareigas, kurias pareigūnas pagal savo sveikatos būklę gali eiti. Todėl, mūsų nuomone, tikslinga spręsti klausimą dėl pareigūnų perkėlimo į kitas pareigas dėl sveikatos būklės sąlygų suvienodinimo skirtinguose statuteose, taip būtų užtikrintos tokios pat sąlygos visiems pareigūnams.

Per 2005–2009 metus ir 2010 m I pusmetį 812 pareigūnų pagal CMEK išvadą buvo pripažinti netinkami eiti pareigas, kurioms taikomi aukštesni sveikatos reikalavimai, bet tinkami eiti kitas pareigas – atitinkančias žemesnius reikalavimus. Dėl teisinio reglamentavimo ir veiklos organizavimo trūkumų jiems nebuvo suteiktos kitos pareigos vidaus tarnybos sistemoje, o paskirta valstybinė pareigūnų pensija. Todėl neišnaudotos visos galimybės sukomplektuoti laisvas pareigybes, o kasmet apie 3,5 mln. Lt panaudota valstybinėms pensijoms mokėti.

1.5. VRM kadro rezervas

Vadovaujantis Vidaus tarnybos statutu³¹ vidaus reikalų ministras, esant tarnybinei būtinybei, atsižvelgęs į pareigūno profesinį pasirengimą, išsilavinimo lygį, kompetenciją, įsakymu pareigūną jo sutikimu gali perkelti į lygiavertes arba viena kategorija aukštesnes nestatutinio valstybės tarnautojo pareigas VRM arba siunčiamas eiti lygiavertes arba viena kategorija aukštesnes pareigas valstybės institucijoje ar įstaigoje ir įtraukiamas į VRM kadro rezervą. Kokias nestatutinio valstybės tarnautojo pareigas VRM ar vidaus reikalų įstaigose gali užimti kadro rezervo pareigūnai nenustatyta. VRM kadro rezervo nuostatus³² patvirtino vidaus reikalų ministras. Nei šiuose

²⁹ Apskaičiuojant lėšas buvo naudojama Sveikatos priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateikta informacija apie vidaus reikalų sistemos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų gavėjų skaičių ir šiems gavėjams mokamų pensijų vidutinį dydį.

³⁰ Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statutas patvirtintas Lietuvos Respublikos 2000 m. spalio 10 d. įstatymu Nr. VIII-1986 (Lietuvos Respublikos 2003 m. birželio 19 d. įstatymo Nr. IX-1635 (nuo 2003 m. liepos 1 d.) redakcija); Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statutas patvirtintas Lietuvos Respublikos 2003 m. balandžio 1 d. įstatymu Nr. IX-1409; Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento statutas patvirtintas Lietuvos Respublikos 2002 m. liepos 5 d. įstatymu Nr. IX-1042.

³¹ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 20 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

³² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-08-29 įsakymas Nr. 1V-310 „Dėl Vidaus reikalų ministerijos kadro rezervo nuostatų patvirtinimo“.

nuostatuose, nei Vidaus tarnybos statute nenustatytas rezervo tikslas, rezervo formavimo principai ir pagrindai, neapibrėžta tarnybinio būtinumo sąvoka.

Dokumentuose (tarnybiniuose prašymuose, teikimuose dėl pareigūnų perkėlimo) nurodytos pareigūnų įtraukimo į kadro rezervą priežastys yra įvairios.

Pavyzdys

1. 3 rezervo pareigūnai, dirbantys PAGD Planavimo ir turto valdymo skyriuje, į kadro rezervą buvo įtraukti vykdant PAGD reorganizaciją ar organizacinius pakeitimus. Reorganizacijos metu statutinės pareigybės buvo pakeistos į karjeros valstybės tarnautojo pareigybes.
2. Nuo 2010-02-28 įtraukiant į VRM kadro rezervą VRM vyriausiąjį patarėją vienas iš argumentų buvo toks: „2010 m. vasario 27 d. baigiasi VSAT prie VRM vado vidaus tarnybos generolo penkerių metų kadencija“.

VRM kadro rezerve 2009 m. sausio 1 d. buvo 35 pareigūnai, 2010 m. sausio 1 d. – 31, 2010 m. spalio 1 d. – 29. Beveik 80 proc. (23 pareigūnai) VRM kadro rezervo pareigūnų 2010 m. spalio 1 d. ėjo VRM valstybės tarnautojų pareigas. Iš jų beveik pusė (11 pareigūnų) ministerijoje dirba daugiau nei 11 metų (nuo 1999 ar 2000 m. ir beveik visą laiką buvo įtraukti į tuo metu buvusius rezervus). Atkreipėme dėmesį į tai, kad kai kurie jų buvo perkelti į statutinės pareigas vidaus reikalų įstaigose ir po neilgo (nuo 1 mėnesio iki pusės metų) laikotarpio grąžinti atgal į rezervą. Taigi, šių pareigūnų darbas ministerijoje tapo pastovus. Apie 20 proc. (6 pareigūnai) VRM kadro rezervo pareigūnų dirbo įstaigose prie VRM.

Net 41,4 proc. (12 pareigūnų) kadro rezervo pareigūnų darbas nebuvo susijęs su viešojo saugumo užtikrinimo sritimi.

Pavyzdys

- Dvi kadro rezervo pareigūnės dirba VRM Bendrajame departamente, viena iš jų Bendrojo departamento direktoriaus pavaduotoja, kita – šio departamento Raštvedybos ir gyventojų priėmimo skyriaus vedėja.
- Du kadro rezervo pareigūnai dirba VRM Personalo departamento Vidaus tarnybos tvarkymo skyriuje.

Pareigūnai, perkelti į nestatutines pareigas VRM ar VRM valdymo srities įstaigoje, ekstremalių situacijų atveju vidaus reikalų ministro įsakymu gali būti pasitelkti atlikti neatidėliotinas užduotis, susijusias su VRM funkcijomis visuomenės saugumo srityje³³. Pagal VRM pateiktą informaciją 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį tik 4 kartus kadro rezervo pareigūnai buvo pasitelkti neatidėliotiniams užduotims ir eiti statutinės pareigas vidaus reikalų įstaigose iš rezervo buvo perkelta 13 kadro rezervo pareigūnų.

VRM kadro rezervo pareigūno, einančio nestatutines pareigas, tarnybą reglamentuoja Vidaus tarnybos statutai. Todėl šiems pareigūnams suteiktos tokios pat teisės ir išmokos ir socialinės garantijos, kaip ir kitiems vidaus tarnybos pareigūnams. Taip sudarytos sąlygos taikyti skirtingą darbo apmokėjimą ir socialines garantijas vienodą darbą dirbantiems darbuotojams. Pavyzdžiui, VRM Viešojo saugumo politikos departamente 2010 m. spalio 1 d. dirbo 32 darbuotojai, iš jų 15

³³ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-08-29 įsakymu Nr. IV-310 patvirtinti Vidaus reikalų ministerijos kadro rezervo nuostatai, 8 p.

(46,9 proc.) kadru rezervo pareigūnai, kuriems buvo mokama ne tik pareiginė alga, bet ir priedai už turimus nekarinius laipsnius ir suteikiamos socialinės garantijos kaip vidaus tarnybos pareigūnams.

Jei VRM kadru rezervo pareigūnų darbo užmokestis ir socialinės garantijos būtų tokios, kaip karjeros valstybės tarnautojų, per 2008–2009 m., 2010 m. I pusmetį būtų buvę sutaupyta apie 282,9 tūkst. Lt. Šią sumą sudaro 252,9 tūkst. Lt išmokėti priedai už nekarinius laipsnius, apie 30 tūkst. Lt išmokėtos didesnės pašalpos dėl laikinojo nedarbingumo (skirtumas, susidaręs dėl statutiniam pareigūnams nustatytų didesnių negu karjeros valstybės tarnautojams pašalpos dydžių). Be to, VRM sumokėjo 89 tūkst. Lt už sporto salių, kuriomis naudojasi kadru rezervo pareigūnai, nuomą.

Specialiųjų tyrimų tarnyboje pareigūnų rezervas formuojamas iš tarnybos atleistų pareigūnų³⁴. Asmenims, įtrauktiems į šį tarnybos pareigūnų rezervą, darbo užmokestis ir kitos su tarnybos santykiais susijusios išmokos nemokamos. Kalėjimų ir Muitinės departamentuose tokie rezervai nesudaromi.

Valstybės biudžeto lėšos VRM kadru rezervo pareigūnams išlaikyti buvo panaudotos neefektyviai, nes VRM kadru rezervas nepadėjo komplektuoti statutinės vidaus tarnybos personalo.

1.6. Pareigūnų statusas

Valstybės tarnybos įstatyme ir Vidaus tarnybos statute pateikta nepakankamai aiški statutinio valstybės tarnautojo sąvoka, o pareigybių priskyrimo statutinėms valstybės tarnautojų pareigybėms kriterijai ir tvarka nereglamentuoti. Sprendimus, kokias pareigybes priskirti vidaus tarnybos pareigūno pareigybėms, priima vidaus reikalų įstaigos vadovas.

Pareigūno statuso turėjimas suteikia asmenims teisę į socialines garantijas, materialinį aprūpinimą, kompensacijas ir kitas išmokas, todėl valstybei išlaikyti pareigūną kainuoja brangiau nei karjeros valstybės tarnautoją ar kitą darbuotoją. Siekiant taupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas, turėtų būti vertinama, ar pagrįstai pareigybės priskirtos pareigūnų pareigybėms, tačiau toks kontrolės mechanizmas nenustatytas.

Įvertinus Vidaus tarnybos statuto nuostatas, vidaus tarnybos pareigūno pareigybės turėtų būti steigiamos vidaus reikalų įstaigose, pareigūnų tarnyba turėtų būti susijusi su vidaus tarnybos ypatumais ir pareigūnų vykdomoms funkcijoms atlikti būtini viešojo administravimo įgaliojimai nepavaldiems asmenims.

Nustatyta, kad:

- vidaus tarnybos pareigūnų pareigybės buvo įsteigtos ne tik vidaus reikalų įstaigose, bet ir Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultete. Pareigūnų pareigybės šiame fakultete

³⁴ Specialiųjų tyrimų tarnybos statuto, patvirtinto Lietuvos Respublikos 2003 m. balandžio 1 d. įstatymu Nr. IX-1409, 16 str. 1 d.

įsteigtos 2003 metais įgyvendinant vidaus reikalų sistemos reformą, kai buvo pratęstas pareigūnų, tarnavusių Lietuvos teisės universiteto policijos fakultetuose, tarnybos tęstinumas³⁵. Mykolo Romerio universitetas nėra vidaus reikalų įstaiga, o autonomiją turinti aukštoji mokykla. Universitetas nuo 2010 m. sausio 14 d. tapo viešąja įstaiga³⁶. Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultete 2008 m. gruodžio 31 d. dirbo 24, 2009 m. gruodžio 31 d. – 23, 2010 m. rugsėjo 20 d. – 10 pareigūnų. Šiems pareigūnams suteikiamos tokios pat teisės į išmokas ir socialines garantijas kaip ir kitiems vidaus tarnybos pareigūnams. Duomenys apie Mykolo Romerio universitete įsteigtas pareigybes ir dirbančius pareigūnus neįtraukiami į Vidaus reikalų pareigūnų registrą ir VRM informacijos apie šiuos pareigūnus neanalizuoja.

■ kiekvienoje vidaus reikalų įstaigoje yra pareigūnų pareigybių, kurių aprašymuose nurodytos funkcijos nėra susijusios su vidaus tarnybos ypatumais ir joms vykdyti nebūtini viešojo administravimo įgaliojimai nepavaldiems asmenims. Tai rodo, kad kai kurios pareigybės ne visada pagrįstai priskiriamos pareigūnų pareigybėms.

Pareigybių priskyrimo statutinėms pagrįstumo problemos yra žinomos jau nuo 2000 m. Ne kartą valstybinių auditų metu šias problemas akcentavo ir Valstybės kontrolė³⁷. Buvo numatytos priemonės, kuriomis planuota išspręsti šias problemas:

1) vidaus reikalų ministras 2000 m. įsakymu pavedė panaikinti vidaus tarnybos ir policijos atsilaisvintus pareigūnų etatus aptarnaujančiuose padaliniuose³⁸, vietoj jų įsteigiant valstybės tarnautojų etatus.

2) Lietuvos Respublikos Seimas 2006-12-21 nutarimu Nr. X-1010 patvirtino Lietuvos policijos sistemos plėtros programą, kurios 19.4. punkte nustatyta: „įvertinti policijos statutinių valstybės tarnautojų atliekamas funkcijas ir pakeisti policijos statutinių valstybės tarnautojų, nesusijusių su tiesioginiu policijos pareigūnų įgaliojimų vykdymu, pareigybes į karjeros valstybės tarnautojų pareigybes“. Šią nuostatą įgyvendinti Vyriausybė³⁹ numatė iki 2009 m. pabaigos.

3) Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetas 2007-09-19 sprendimu Nr. 17, (2.1 p.)⁴⁰ pasiūlė Lietuvos Respublikos Vyriausybei: „sudaryti darbo grupę, įtraukiant Teisingumo ir Vidaus reikalų ministerijų atstovus, kuri parengtų visoms įstaigoms, kuriose tarnyba organizuota statutiniais

³⁵ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymo įgyvendinimo įstatymas, 2003-04-29 Nr. IX-1539, 1 str.

³⁶ Pagal interneto svetainėje www.registrucentras.lt pateiktą informaciją, Mykolo Romerio universitetas Juridinių asmenų registre įregistruotas 2010-01-14.

³⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitos: 2006-11-13 „Kalėjimų departamento veikla“ Nr. 2040-10P-25, 2009-12-30 „Valstybės sienos apsaugos tarnybos veikla“ Nr. VA-P-40-2-27.

³⁸ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2000-05-16 įsakymas Nr. 217 „Dėl etatų keitimo“, t. y. bendrajame (raštinėje, kanceliarijoje), personalo (kadru), finansų (buhalterijoje), juridiniame (teisės), medicinos (sveikatos priežiūros), ūkio (ryšių, techninių priemonių) ir kituose aptarnavimo funkcijas atliekančiuose skyriuose (poskyriuose, tarnybose).

³⁹ Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-19 nutarimu Nr. 606 patvirtinto Lietuvos policijos sistemos plėtros programos įgyvendinimo priemonių plano 1.3.2 priemonę.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2007-09-19 sprendimas Nr. 17 „Dėl Valstybės kontrolės valstybinio audito „Kalėjimų departamento veikla“.

pagrindais, bendrus kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų sprendžiama, ar pareigybėms suteikti statutinio valstybės tarnautojo statusą“.

4) Vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakymu Nr. 1V-215 „Dėl vidaus reikalų statutinių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimo“ planuota pakeisti pareigūnų pareigybes padaliniuose, padedančiuose užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, į karjeros valstybės tarnautojų arba darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybes.

Minėtos priemonės nedavė laukiamų rezultatų, nes buvo vykdomos:

1. Nenumačius vidaus reikalų ministro 2000 m. įsakymui įgyvendinti kontrolės priemonių ir atsakomybės. 2010 m. I pusmečio duomenimis, t. y. praėjus 10 metų nuo įsakymo priėmimo, aptarnaujančiuose padaliniuose išliko nemažai pareigūnų pareigybių: daugiausia pareigūnų – Vadovybės apsaugos departamente (71,4 proc.), mažiausia – PAGD ir jam pavaldžiose įstaigose (7,4 proc.) Tikslių duomenų, kiek pareigūnų pareigybių vidaus reikalų įstaigose buvo pakeista nuo 2000 m. iki 2010 m., VRM nepateikė. Pagal ministerijos pateiktą informaciją iki 2009 m., neįskaičiuojant policijos sistemos, buvo pakeistos 332 pareigybės.

2. Nesudarius tinkamų teisinių prielaidų, nesistemiškai ir atidedant problemos sprendimą ateičiai:

2.1. Seimo 2006 m. išreikštą valią dėl policijos statutinių valstybės tarnautojų, nesusijusių su tiesioginiu policijos pareigūnų įgaliojimų vykdymu, pareigybių pakeitimo į karjeros valstybės tarnautojų pareigybes Vyriausybė planavo įgyvendinti iki 2009 m. pabaigos. Tačiau neparengė tvarkos, kuri užtikrintų rezultatų šio proceso įgyvendinimą.

Už Vyriausybės patvirtintame Lietuvos policijos sistemos programos įgyvendinimo priemonių plane⁴¹ numatytų priemonių, kurias įvykdžius turėjo būti pakeistos policijos pareigūnų pareigybės nestatutinėmis, įgyvendinimą atsakingu paskirtas Policijos departamentas. Taip pat buvo sudaryta Lietuvos policijos sistemos plėtros programos ir Lietuvos policijos sistemos programos įgyvendinimo priemonių plano priežiūros komisija⁴². Posėdžio metu (vykusio 2008-10-28) komisijos nariai buvo informuoti, kad „policijoje parengtas sąrašas pareigybių, kurias planuojama daryti nestatutinėmis, bet šiuo metu šis procesas sustabdytas, nes darbuotojai išeina į kitas vidaus reikalų sistemos statutines įstaigas, kuriose tos pačios pareigybės vis dar statutinės“. Tačiau komisija neteikė jokių konkrečių pasiūlymų ministrui dėl pareigybių keitimo visoje vidaus tarnybos sistemoje. Atkreiptinas dėmesys, jog komisijai, jos nariams nenumatyta jokia atsakomybė už netinkamą programos vykdymo priežiūrą.

⁴¹ Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-06-19 nutarimu Nr. 606 patvirtinto Lietuvos policijos sistemos plėtros programos įgyvendinimo priemonių plano 1.3.2 priemonę.

⁴² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007-10-26 įsakymas Nr. 1V-368.

2.2. Seimo Audito komiteto 2007-09-19 sprendime pateiktam pasiūlymui (nustatyti bendrus kriterijus pareigūno statusui suteikti) 2008 m. sudaryta iš įvairių institucijų atstovų⁴³ tarpžinybinė darbo grupė konstatavo (Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2008-09-30 raštas Nr. 1D-7261-(12) Lietuvos Respublikos Vyriausybei), kad tokių bendrų kriterijų nustatyti neįmanoma, o pasiūlė patikslinti statutinių valstybės tarnautojų pareigybių aprašymo ir vertinimo metodikas arba statutinių įstaigų vadovams įsakymuose identifikuoti įstaigų, jų struktūrinių padalinių funkcijas, lemiančias pareigūno pareigybės paskirtį. Faktiškai darbo grupė pasiūlė nieko nekeisti, o įteisinti iki tol buvusią tvarką.

2.3. Vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakyme Nr. 1V-215 numatyta, kad pareigūnų pareigybės padaliniuose, padedančiuose užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą, bus keičiamos į karjeros valstybės tarnautojų arba darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybes ateityje, t. y. tik atsilaisvinus statutinių valstybės tarnautojų pareigybėms. Priimant šį įsakymą nebuvo pakankamai įvertintos pareigūnų atliekamos funkcijos ir jų ryšys su vidaus tarnybos ypatumais, o nuspręsta įsakyme nurodytuose padaliniuose palikti tam tikrą dalį pareigūnų pareigybių.

Pavyzdys

Padaliniuose, vykdančiuose žmogiškųjų išteklių valdymo, veiklos strategijos kūrimo ir teisės funkcijas, pareigūnų skaičius negali viršyti 50 proc., o padaliniuose, kuriems pavesta vykdyti funkcijas tarptautinių ryšių, informacijos, susijusios su vidaus reikalų įstaigoms priskirtų uždavinių vykdymu, apdoravimo, analizės ir valdymo srityse – 70 proc.

Priežasčių, kodėl buvo priimtas toks sprendimas ir kodėl nustatyta keičiamų pareigybių dalis vienoda visoje vidaus tarnyboje, nepriklausomai nuo vidaus reikalų įstaigoms pavestų funkcijų, argumentų VRM nepateikė.

Įvykdžius minėtą įsakymą, ateityje pareigūnų pareigybių skaičius turėtų sumažėti, tačiau iš esmės problema nebus išspręsta. Tai rodo auditorių surinkta informacija apie vidaus reikalų įstaigų planuojamus veiksmus įsakymui vykdyti:

1. Analogiškas pareigybes vienoje vidaus reikalų įstaigose planuojama palikti statutinėmis, kitose planuojama pakeisti nestatutinėmis.

Pavyzdys

Vadovybės apsaugos departamentas yra suplanavęs pakeisti pareigybių, kurių paskirtis teisinėmis priemonėmis padėti užtikrinti statutinėms įstaigoms suteiktas teises ir įgaliojimus (teisininko pareigybė), statusą, o FNTT ir policijos sistemos įstaigos planuoja palikti vidaus reikalų ministro įsakyme nustatytą dalį statutinių pareigybių. Atkreipėme dėmesį, kad teisininko pareigybes PAGD jau iki ministro įsakymo įsigaliojimo buvo pakeitęs nestatutinėmis.

2. Įsigaliojus minėtam įsakymui buvo patikslinti kai kurių pareigybių aprašymai, įrašant į juos po vieną funkciją, kuri gali būti tiesiogiai susijusi su viešojo saugumo užtikrinimu. Neplanuojama keisti šių pareigybių statuso, nors įrašytų funkcijų atlikimas nėra nuolatinio

⁴³ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008-02-04 įsakymas Nr. 1V-48.

po būdžio, o pareigybių tiesioginė paskirtis nėra tiesiogiai susijusi su įstaigos pavestų uždavinių įgyvendinimu.

Pavyzdys

1. Vilniaus AVPK Personalo, Valdymo organizavimo skyrių pareigūnų pareigybių aprašymuose nustatyta funkcija: „Vilniaus AVPK viršininko pavedimu dalyvauja užtikrinant viešąją tvarką ir visuomenės saugumą masinių renginių metu, specialiose policijos priemonėse, teikia neatidėliotiną pagalbą asmenims stichinių nelaimių, katastrofų, avarių ir kitų ekstremalių situacijų atvejais, nagrinėja policijai žinybingas administracinių teisės pažeidimų bylas, priima procesinius dokumentus“. Šia funkcija pareigybės aprašymas buvo papildytas audito metu.

2. Kriminalinės policijos biuro Veiklos organizavimo valdybos pareigybių aprašymuose nustatyta funkcija: „Biuro vadovybės pavedimu dalyvauja užtikrinant visuomenės saugumą, teikiant neatidėliotiną pagalbą asmenims stichinių nelaimių, katastrofų, avarių bei kitų ekstremalių situacijų atvejais, esant tarnybiniam būtinumui vykdo operatyvinę veiklą“.

3. Nustatyta atvejų, kai planuojama palikti pareigūno statusą pareigybėms, kurių pagrindinės funkcijos (viešųjų ryšių organizavimas, koordinavimas ir kontrolė) nesusijusios su viešojo administravimo įgaliojimų teikimu nepavaldiems asmenims, ir vidaus tarnybos ypatumais (padidėjusiu pavojumi gyvybei ar sveikatai).

Pavyzdys

Policijos departamento Komunikacijos skyriaus specialisto funkcijos ir departamento nurodytas statutinės pareigybės priskyrimo pagrindimas:

1. dalyvauja Policijos departamento ir policijos įstaigų viešuosiuose renginiuose, policijos profesinėse šventėse, kur dėvi tarnybinę uniformą;
2. dalyvauja susitikimuose su gyventojais, teikia jiems aktualią informaciją, juose dėvi tarnybinę uniformą;
3. nustatyta tvarka dalyvauja atliekant tikslinius ir netikėtus policijos įstaigų veiklos patikrinimus (statutinių pareigūnų patikrinimams būtinas pareigūno statusas) ir kt.

4. Nenumatoma keisti pareigybių statuso įsakyme nepaminėtuose padaliniuose, nors:

4.1. šiuose padaliniuose yra pareigybių, kurių paskirtis – padėti užtikrinti įstaigų funkcionavimą, t. y. pareigybės įsteigtos tuose padaliniuose, kuriems pavesta vykdyti tiesioginius įstaigos uždavinius;

Pavyzdys

Vadovybės apsaugos departamento Pastatų apsaugos skyriaus specialisto pareigybė reikalinga rinkti, sisteminti, apibendrinti ir teikti informaciją Pastatų apsaugos skyriaus darbo tobulinimui. Išanalizavus pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, nustatyta, kad nė viena jų nesusijusi su vidaus tarnybos ypatumais.

4.2. pareigūno statusas yra suteiktas tik struktūrinio padalinio vadovams, o jam pavaldūs darbuotojai yra karjeros valstybės tarnautojai.

Pavyzdys

Kriminalistinių tyrimų centro Identifikavimo valdybos Ekonominių tyrimų skyriaus viršininkas yra statutinis valstybės tarnautojas, kiti 9 skyriaus darbuotojai yra karjeros valstybės tarnautojai.

5. Planuoja pakeisti žemesnių kategorijų pareigybes, paliekant aukštesnių kategorijų pareigybes statutinėmis.

Pavyzdys

Vadovybės apsaugos departamento Personalo skyriuje planuojama palikti statutinėmis skyriaus viršininko (A lygis, 15 kategorija) ir viršininko pavaduotojo (A lygis 14 kategorija) pareigybes, o pakeisti – vyresniojo (A lygis, 9 kategorija) ir vyriausiųjų specialistų pareigybes (A lygis, 11 ir 13 kategorijos).

Vykdamas vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakymą Nr. 1V-215 numatyta pakeisti 466 vidaus tarnybos pareigūnų pareigybes, tačiau surinkti įrodymai rodo, kad šis skaičius turėtų būti didesnis, jeigu būtų papildomai įvertintas kiekvienos pareigybės priskyrimo statutinei pagrįstumas. Darydami prielaidą, kad nekeičiant minėtų numatytų pakeisti 466 pareigybių statuso vienerius metus, valstybė išleidžia vidutiniškai apie 900 tūkst. Lt vien mokėdama priedus už nekarinius laipsnius.

Policijos departamento nuomone: „keičiant statutinio valstybės tarnautojo pareigybės statusą į civilę, siekiama nepažeisti šiuo metu tarnaujančių policijos pareigūnų teisėtų lūkesčių principo. Siekiant įgyvendinti teisėtų lūkesčių principą, statutinių valstybės tarnautojų pareigybės į karjeros valstybės tarnautojų arba darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybes gali būti keičiamos tik laisvos arba atsilaisvinsiančios (pvz., kai pareigūnas planuoja išeiti į pensiją)“.

Pokyčiai audito metu:

VRM parengė ir 2010 m. gruodžio 13 d. pateikė Vyriausybei svarstyti Valstybės tarnybos įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo projektą⁴⁴, kuriuo patikslino statutinio valstybės tarnautojo sąvoką.

Ne visada pagrįstai pareigybės priskiriamos vidaus tarnybos statutinėms pareigybėms, todėl biudžeto lėšos joms išlaikyti naudojamos netaupiai.

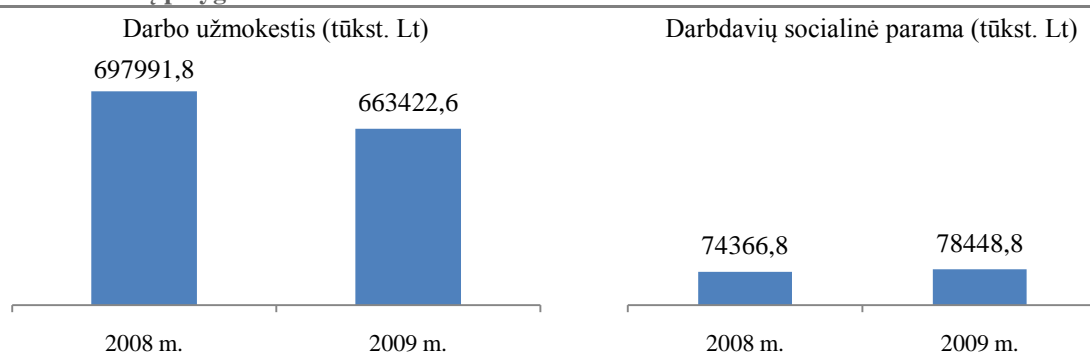
Pareigūnų pareigybių keitimo nestatutinėmis procesas vyksta jau 10 metų, Vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakymas Nr. 1V-215 „Dėl vidaus reikalų statutinių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimo“ priimtas nepakankamai įvertinus pareigūnų atliekamas funkcijas ir jų ryšį su vidaus tarnybos ypatumais, todėl vidaus reikalų įstaigų vadovai neįpareigoti pakeisti visų pareigybių, kurios nepagrįstai buvo priskirtos statutinėms, statusą.

2. Darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama

Vidaus reikalų įstaigos 2008 ir 2009 m. vidaus tarnybos pareigūnų darbo užmokesčiui panaudojo 1 361 414,4 tūkst. Lt, darbdavių socialinei paramai – 152 815,6 tūkst. Lt (darbdavių socialine parama pavadinome vidaus reikalų įstaigų išlaidas, patirtas teikiant pareigūnams socialines garantijas). Darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama mokamos iš vidaus reikalų įstaigoms skirtų asignavimų (8 pav.).

⁴⁴ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2, 4, 21, 41 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo 18² straipsniu projektas, 2010-10-01 Nr. 10-4037-01.

8 pav. 2008 ir 2009 m. vidaus tarnybos pareigūnų darbo užmokesčio ir darbdavių socialinės paramos išlaidų palyginimas

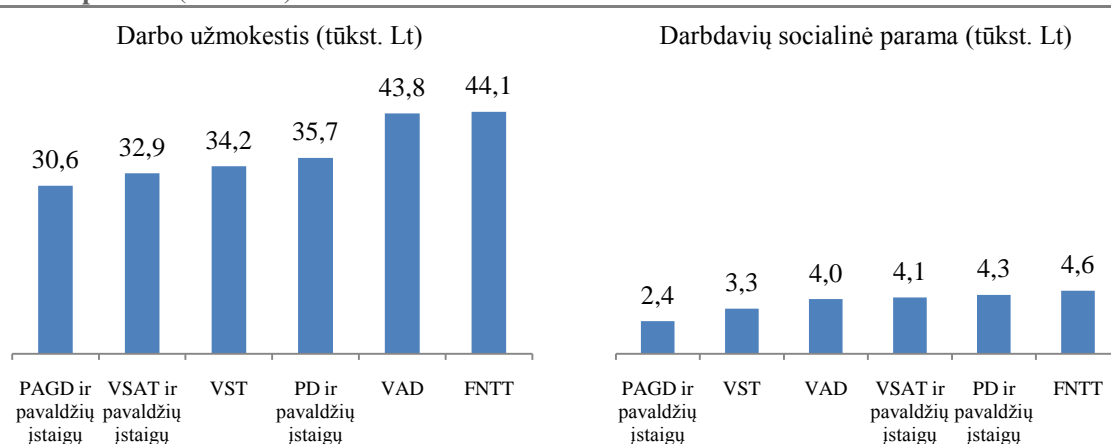


Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Išlaidos darbo užmokesčiui 2009 m., lyginant su 2008 m., mažėjo 5 proc., o darbdavių socialinei paramai – didėjo 5,5 proc.

Vidutiniškai 1 vidaus tarnybos pareigūnui per metus teko 36,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio, daugiausia – FNTT (44,1 tūkst. Lt), Vadovybės apsaugos departamente (43,8 tūkst. Lt), mažiausia – PAGD ir jam pavaldžiose įstaigose (30,6 tūkst. Lt). Vidutiniškai 1 pareigūnui per metus teko 3,8 tūkst. Lt darbdavių socialinės paramos, daugiausia – FNTT (4,6 tūkst. Lt), mažiausia – PAGD ir jam pavaldžiose įstaigose (2,4 tūkst. Lt) (9 pav.).

9 pav. Vidutinis (2008 ir 2009 m.) vieno pareigūno metinis darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama (tūkst. Lt)



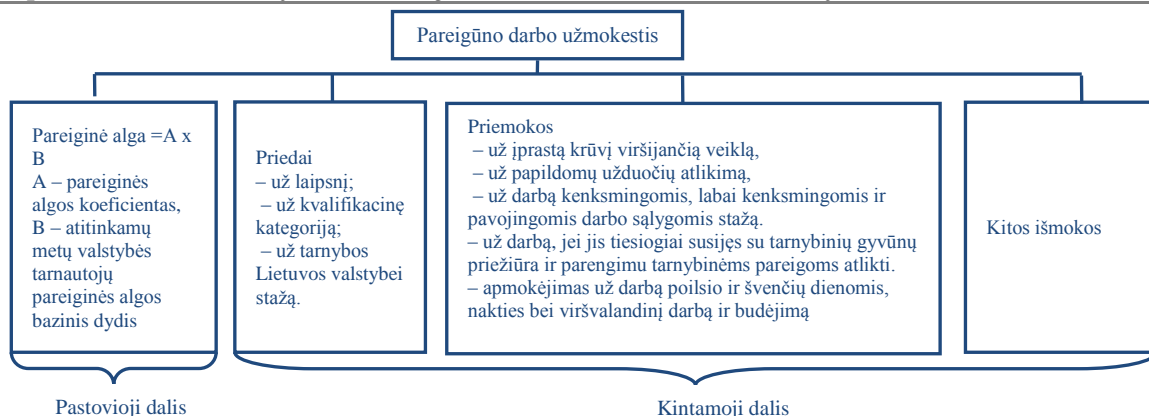
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Apie vidutines vienam pareigūnui per metus tenkančias sumas pagal vidaus reikalų įstaigas žr. 4 priede.

2.1. Darbo užmokestis

Statutinio valstybės tarnautojo darbo užmokestį sudaro pareiginė alga (ją pavadinome pastoviąja dalimi), ir priedai, priemokos ir kitos išmokos (juos pavadinome kintamąja dalimi) (10 pav.).

10 pav. Statutinio valstybės tarnautojo darbo užmokesčio sudėtinės dalys



Šaltinis – Valstybės kontrolė

Didžiausią 2008 ir 2009 m. vidaus reikalų įstaigų darbo užmokesčio dalį sudarė pareiginė alga – 61,8 proc., priedai – 24,0 proc., priemokos – 9,2 proc., kitos išmokos – 5 proc. Taigi, kintamoji dalis 2008 ir 2009 m. sudarė beveik 40 proc. viso darbo užmokesčio. Kintamoji darbo užmokesčio dalis sudaro daugiau negu pusę viso darbo užmokesčio tų pareigūnų, kurie eina aukštesnes pareigas. Pavyzdžiui, Policijos departamento ir Vadovybės apsaugos departamento vadovų kintamoji darbo užmokesčio dalis 2009 m. sudarė apie 60 proc. viso darbo užmokesčio.

2.1.1. Pareiginė alga

Pareiginės algos dydis priklauso nuo pareigybės kategorijos, o pareigybių kategorija – nuo to, kokiai įstaigų grupei priskirta įstaiga⁴⁵. Pareigūnų, kaip ir visų valstybės tarnautojų, pareigybės skirstomos į 20 kategorijų. Kiekvienai iš kategorijų priskiriamas pareiginės algos koeficientas. Valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių sąrašė⁴⁶, yra nustatytos minimalios ir maksimalios pareigybių kategorijų ribos pagal pareigybes. Pagal minėtą sąrašą žemiausioms kategorijoms (1-3) iš visų valstybės tarnautojų pareigybių priskirtos tik viešojo saugumo srityje dirbančių statutinių valstybės tarnautojų pareigybės. Mažiausia vidaus tarnybos pareigūno pareiginė alga – 1440 Lt (žemiausios grandies pareigūno), didžiausia – 4500 Lt (aukščiausios grandies pareigūno)⁴⁷.

Vidaus reikalų įstaigose, kurios pagal Valstybės tarnautojų suvienodintų pareigybių sąrašą priskirtos skirtingoms įstaigų grupėms, yra įsteigtos pareigybės, kurių paskirtis panaši, tačiau pareigybių kategorijos skiriasi beveik 3 kartus.

Pavyzdys

1. Lietuvos kelių policijos tarnybos patruliai, vyresnieji ir vyriausieji patruliai nustatyta tvarka lydi Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimo, Vyriausybės vadovus, užsienio valstybių ir vyriausybių vadovus, aukščiausio lygio užsienio svečius bei oficialias delegacijas. Minėtų asmenų palydą vykdo ir Vadovybės apsaugos departamento Mobilios palydos skyriaus vyresnieji ir vyriausieji specialistai (pareigybių paskirtis pagal

⁴⁵ Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, 1999-07-08 Nr. VIII-1316, 8 str. 1 d. (3 priedas); Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-04-24 nutarimas Nr. 358.

⁴⁶ Ten pat.

⁴⁷ Mažiausia pareiginė alga apskaičiuota 2 (antrai) pareigybinei kategorijai, didžiausia – 19 (devyniolikta).

pareigybių aprašymus – vairuoti transporto priemones, lydint ir užtikrinant transporto priemonių, kuriomis vežami asmenys, saugumą). Lydimų asmenų apsaugą jiems pavesta vykdyti tik reikalui esant, o asmenų apsaugą nuolat vykdo Asmenų apsaugos skyriaus pareigūnai. Lietuvos kelių policijos tarnybos (priklauso 3 įstaigų grupei) pareigūnų pareigybių kategorijos nuo 3 iki 5, o Vadovybės apsaugos departamento (priklauso 2 įstaigų grupei) – atitinkamai 11 ir 13.

2. Vyriausiojo tyrėjo pareigybei FNTT (priklauso 2 įstaigų grupei) Vilniaus skyriuje suteiktos 13 ir 14 kategorijos, o Vilniaus AVPK (priklauso 3 įstaigų grupei) Ekonominių nusikaltimų tyrimo skyriuje vyriausiųjų tyrėjų pareigybių nėra įsteigta (minėti FNTT ir policijos įstaigos skyrių pareigūnai atlieka ikiteisminį tyrimą, siekdami atskleisti ir tirti nusikalstamas veikas, kitus teisės pažeidimus finansų sistemai). Vyresniojo tyrėjo pareigybei FNTT Vilniaus skyriuje suteikta 11 kategorija, o Vilniaus AVPK – 9 ir 10 kategorija. Tyrėjo pareigybei FNTT Vilniaus skyriuje suteikta 9 kategorija, o policijos įstaigos tyrėjų pareigybėms – 7 ir 8 kategorijos.

Konkrečios pareigybės kategoriją neviršijant minėtų ribų nustato vidaus reikalų įstaigos vadovas. Vidaus reikalų ministro įsakymu yra patvirtinti statutinių valstybės tarnautojų pareigybių kategorijų vertinimo kriterijai⁴⁸, tačiau įsakymuose nenustatytas pareigybių kategorijų vertinimo kriterijų atitikmuo pareigybių kategorijoms ir jų taikymo svertiniai dydžiai. Todėl pareigybių kategorijų vertinimo kriterijų taikymas yra sudėtingas. Nustatyta atveju, kai vidaus reikalų įstaigų vadovai, priskirdami pareigybei kategoriją, nepakankamai įvertino vieną iš vidaus reikalų ministro patvirtintų kriterijų – tarnybinės veiklos sudėtingumą, todėl priskyrė to paties skyriaus skirtingoms pareigybėms vienodą kategoriją.

Pavyzdys

FNTT Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio, Klaipėdos, Kauno apskričių skyrių viršininkų pavaduotojų ir vyriausiųjų tyrėjų pareigybės yra 14 kategorijos. Skyriaus viršininko pavaduotojo pareigybės paskirtis – organizuoti apskrities skyriaus operatyvinį bei ikiteisminį tyrimą, vyriausiojo tyrėjo – organizuoti apskrities skyriaus pareigūnų darbą atliekant ikiteisminį tyrimą.

Nustatant vidaus tarnybos pareigūnų pareigybės kategoriją, nuo kurios priklauso pareiginės algos dydis, nepakankamai įvertinama pareigybių paskirtis. Todėl yra atveju, kai panašios paskirties pareigybių kategorijos skirtingose vidaus reikalų įstaigose skiriasi beveik 3 kartus.

2.1.2. Priemokos

Priemokų už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą ir papildomų užduočių atlikimą skyrimas daugiausiai priklauso nuo vidaus reikalų įstaigos veiklos organizavimo. Todėl detaliau nagrinėjome šių priemokų mokėjimą.

Vidaus tarnybos pareigūnams priemokų už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą ir papildomų užduočių atlikimą 2009 m. išmokėta 4 647,6 tūkst. Lt (2008 m. dvigubai daugiau), iš jų 4 220,4 tūkst. Lt (90,8 proc.) policijos sistemoje. Visos policijos sistemos vidutinė metinė (2008 m.

⁴⁸ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2010-09-07 įsakymu Nr. 1V-575 patvirtinti Statutinių valstybės tarnautojų, išskyrus krašto apsaugos sistemos tarnautojų, pareigybių kategorijų vertinimo kriterijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002-06-13 įsakymu Nr. 290 patvirtinti Teisėsaugos institucijų ir įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių kategorijų vertinimo kriterijai.

ir 2009 m.) vienam pareigūnui tenkanti priemonų suma buvo 0,4 tūkst. Lt, didžiausia – Vilniaus AVPK (1,5 tūkst. Lt) ir Policijos departamente – (0,8 tūkst. Lt).

Išanalizavus atrankos būdu pasirinktus Policijos departamento ir Vilniaus AVPK vadovų įsakymus ir tarnybinius pranešimus dėl priemonų skyrimo nustatyta atvejų, kai:

1. Priemonų už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą, kai yra padidėjęs darbų mastas atliekant pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas, mokėjimas yra pastovaus pobūdžio.

Pavyzdys

Policijos departamento Informacijos valdybos Informatikos ir ryšių skyriaus darbuotojams nuolat 2008–2009 m., 2010 m. I pusmetį priemonos dydis buvo nuo 5 iki 29 proc. pareiginės algos.

Šių specialistų darbo užmokestis taip pat buvo didinamas, jiems nepagrįstai suteikus pareigūno statusą, kurį turint mokami priedai už nekarinius laipsnius. Audito metu nevertinome nustatyto darbo užmokesčio pakankamumo kvalifikuotam personalui samdyti, tačiau manome, kad taip neturėtų būti sprendžiamas darbuotojų darbo užmokesčio dydžio klausimas.

2. Dėl 2008–2009 m. nesukomplektuoto personalo Vilniaus AVPK mokėjo priemokas už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą ir papildomų užduočių atlikimą. Šios priemonos buvo mokėtos pareigūnams, kurie vykdė papildomai priskirtas nesančių darbuotojų pareigybės aprašyme numatytas funkcijas. Pavyzdžiui, Viešosios tvarkos valdybos Areštinės ir konvojaus skyriaus pareigūnams 2008–2009 m. buvo išmokėta 500,0 tūkst. Lt minėtų priemonų, vieno pareigūno vidutinė metinė priemonų suma buvo 2,6 tūkst. Lt. Kaip paaikškino minėto skyriaus vadovas, pastovus papildomų užduočių atlikimas: „apsunkina pareigūnams pavestų funkcijų vykdymą“.

Kai kuriose vidaus reikalų įstaigose priemonos už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą ir papildomų užduočių atlikimą turi pastovumo pobūdį. Pastoviai pavedamos papildomos užduotys turi neigiamos įtakos pareigybės aprašyme numatytų funkcijų vykdymui.

2.1.3. Priedai

Vidaus tarnybos pareigūnų 2008 ir 2009 m. priedai už kvalifikacinę kategoriją sudarė 11 proc. nuo jų darbo užmokesčio, už nekarinius laipsnius – 5,5 proc.

Priedai už nekarinius laipsnius

Pareigūnai, einantys statutines pareigas vidaus reikalų įstaigose, taip pat pareigūnai, įtraukti į VRM kadro rezervą, turi specialius nekarinius laipsnius (toliau – laipsniai). Jie skirstomi į vidaus tarnybos ir policijos. Laipsniai yra pirminės, vidurinės, aukštesniosios ir aukščiausiosios grandžių pareigūnų. Laipsniai nustatomi pareigūnų tarpusavio tarnybos santykiams reguliuoti, jų tarnybos patirčiai, įgaliojimams, vidaus tarnybos stažui, kvalifikacijai žymėti⁴⁹.

⁴⁹ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 13 str. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

Pagal Vidaus tarnybos statutą⁵⁰ pareigūnų laipsniai turi priklausyti nuo pareigūno einamų atitinkamų pareigų. Atsižvelgus į laipsnių paskirtį (tarpusavio tarnybos santykiams reguliuoti), būtų racionalu, kad viršininkas turėtų aukštesnį laipsnį nei jo pavaldinys. Nustatyta, kad laipsniai ne visada padeda reguliuoti pareigūnų tarpusavio tarnybos santykius, kaip nurodyta Vidaus tarnybos statute, nes:

1. Pagal vidaus reikalų ministro patvirtintą tvarką⁵¹ pareigūnams, einantiems skirtingas pareigas, gali būti suteiktas toks pat laipsnis.

Pavyzdys

Teritorinėse policijos įstaigose pareigūnams suteikiama 10 skirtingų laipsnių, o pareigūnų pareigybių⁵² gali būti įsteigta 30. Komisarų laipsnį gali turėti policijos komisariato viršininko pavaduotojas, skyriaus viršininkas, skyriaus viršininko pavaduotojas, poskyrio viršininkas, nuovados viršininkas, rinktinės vado pavaduotojas, kuopos vadas, vyriausiasis tyrėjas, vyriausiasis specialistas, vyriausiojo komisaro laipsnį – Policijos departamento generalinio komisaro pavaduotojas, teritorinės įstaigos vadovas.

2. Teisės aktai nenumato galimybės keisti laipsnius pareigūnų perkėlus į žemesnes pareigas. Pareigūnas laipsnio gali netekti tik netekęs Lietuvos Respublikos pilietybės⁵³, o pažeminti laipsnį galima tik skiriant pareigūnui tarnybines nuobaudas – laipsnio pažeminimą viena pakopa.

Stebima situacija, kai žemesnes pareigas užimantys pareigūnai turi laipsnį, kuris yra aukštesnis nei numatyta minėtoje ministro patvirtintoje tvarkoje.

Pavyzdys

1. Aukščiausiosios grandies pareigūnų policijos laipsnis yra generalinis komisaras. Šiuo metu Policijos departamente yra 2 pareigūnai, turintys generalinio komisaro laipsnius: policijos generalinis komisaras ir policijos generalinio komisaro pavaduotojas.

2. Vilniaus AVPK komisaro laipsnį turi pareigūnai, kurie eina specialisto, tyrėjo, vyresniojo specialisto ir vyriausiojo pareigas, nors šie pareigūnai pagal užimamas pareigas turėtų turėti vyresniojo inspektoriaus ar komisaro inspektoriaus laipsnius.

Remiantis teisės aktais, aukštesnis laipsnis iki maksimalaus tai pareigybei nustatyto turi būti suteikiamas, jei pareigūnas išstarnauja nustatytą laiką ir atitinka Vidaus tarnybos statute⁵⁴ numatytus kriterijus (pvz., įgyja aukštąjį išsilavinimą) bei neturi tarnybinių nuobaudų. Audituojamų subjektų pareigūnams, išstarnavusiems nustatytą laiką, 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį pagal visus tiesioginių vadovų teikimus buvo suteikti laipsniai. Laipsnio nesuteikimo pagrindų teisės aktai nenumato, o juos teikimuose turėtų nurodyti pareigūno tiesioginiai vadovai. Mūsų apklausoje dalyvavę įstaigų vadovai nurodė, kad „nesant teisės aktuose nurodytų pagrindų tai padaryti sudėtinga, nes pareigūnai, apskundę sprendimus dėl nesuteiktų laipsnių teismui, juos laimi“. Todėl

⁵⁰ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 14 str. 16 p. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

⁵¹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004-03-02 įsakymas Nr. 1V-52 „Dėl vidaus tarnybos sistemos pareigūnų specialių nekarinių laipsnių priklausomybės nuo pareigūno einamų atitinkamų pareigų ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnų specialių nekarinių laipsnių suteikimo ir pervardijimo taisyklių patvirtinimo“.

⁵² Ten pat.

⁵³ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 13 str. 16 p. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

⁵⁴ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 14 str. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

didėja pareigūnų, turinčių aukštesnius nekarinius laipsnius, skaičius, neįvertinus tokių pareigūnų poreikio (apie poreikio planavimą žr. 1.1. d.).

Ne visada pareigūnų laipsniai priklauso nuo pareigūno einamų pareigų, kaip numato vidaus reikalų ministro 2004 m. kovo 2 d. įsakymu Nr. 1V-52 patvirtinta tvarka. Todėl pareigūnams suteikti nekariniai laipsniai kartais netenka savo Vidaus tarnybos statute nurodytos paskirties – reguliuoti tarpusavio tarnybos santykius.

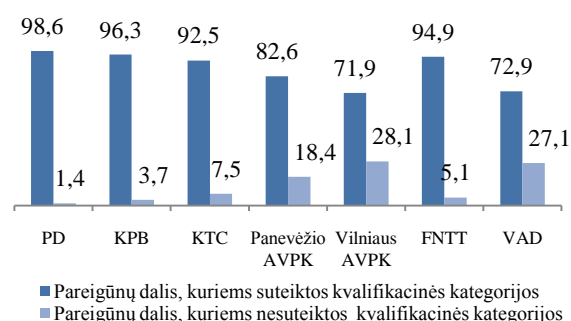
Priedai už kvalifikacines kategorijas

Kvalifikacine kategorija vertinamas pareigūnų profesionalumas. Aukščiausia kvalifikacinė kategorija yra pirmoji, žemiausia – trečioji⁵⁵. Kvalifikacinės kategorijos suteiktos daugumai vidaus tarnybos pareigūnų (11 pav.). Kai kuriose vidaus reikalų įstaigose daugiau nei pusė pareigūnų turi aukščiausią (pirmąją) kvalifikacinę kategoriją: Policijos departamente – 76,9 proc., Kriminalinės policijos biure – 74,4 proc., Kriminalistinių tyrimų centre – 69,9 proc. Teritorinėse policijos įstaigose pirmoji kvalifikacinė kategorija suteikta mažesnei daliai pareigūnų: Panevėžio AVPK – 34,1 proc., Vilniaus AVPK – 32,2 proc.

Pareigūnui suteikta kvalifikacinė kategorija iš naujo tvirtinama kas penkeri metai⁵⁶. Tai gana ilgas laikotarpis, per kurį gali pasikeisti pareigūno tarnybinė disciplina, tarnybinės veiklos krūvis, operatyvumas, fizinis, taktinis, kovinis pasirengimas ir kiti kriterijai, lemiantys pareigūno profesionalumą. Šiuo metu teisės aktai nenumato galimybės panaikinti arba suteikti žemesnę nei turima kvalifikacinę kategoriją, kol nesuėjo jos patvirtinimo terminas. Taip pat nenustatyta galimybė panaikinti ar suteikti žemesnę kvalifikacinę kategoriją, kai pareigūnas pradeda eiti aukštesnes pareigas. Taip pareigūnui išlieka ankstesnėse pareigose turėta kvalifikacinė kategorija.

VRM informavo, kad yra parengtas ir 2009 m. rugsėjo 2 d. Seime įregistruotas Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 2, 3, 15, 17, 18, 28, 36, 46, 52 ir 53 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas, kuriame nustatyta, kad atestacijos komisija, atestuojamą pareigūną įvertinusi nepatenkinamai, vadovui, turinčiam teisę pareigūną skirti į pareigas, siūlo suteikti pareigūnui nuosekliai žemesnę kvalifikacinę kategoriją arba ją panaikinti. Išanalizavus šio projekto

11 pav. Pareigūnų, turinčių suteiktas kvalifikacines klases, ir pareigūnų, neturinčių kvalifikacinių kategorijų, dalis proc. 2010-06-30



Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁵⁵ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 36 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

⁵⁶ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 36 str. 2 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

nuostatas, manome, kad šiuo pakeitimu minėta problema išspręsta nebus, nes projekte nenurodyta, kas kiek laiko tiesioginis vadovas turėtų vertinti pareigūno tarnybinę veiklą, profesionalumą, tinkamumą einamoms pareigoms.

Pagal vidaus reikalų ministro įsakymą⁵⁷, pareigūno tiesioginis vadovas, sprenddamas dėl kvalifikacinės kategorijos suteikimo (patvirtinimo), pareigūno profesionalumą turi apibūdinti pagal kiekvieną iš 11 nustatytų profesionalumo vertinimo kriterijų. Nustatyta atvejų, kai vidaus tarnybos pareigūnų profesionalumas buvo apibūdintas ne pagal visus kriterijus, pavyzdžiui, Vadovybės apsaugos departamentas nurodė tik apibendrintą informaciją apie pareigūną.

Profesionalumo vertinimo kriterijų reikšmė (svertinis dydis) nenustatyta, neapibrėžta, kokie konkretūs kriterijai, išskyrus vidaus tarnybos stažą, turi būti taikomi suteikiant skirtingas kvalifikacines kategorijas. Nustatyta, kad taikant vieną iš svarbiausių, auditorių manymu, vertinimo kriterijų – tarnybinės veiklos krūvį: ne visais atvejais (2 iš auditorių vertintų 25) buvo pateikta informacija apie pareigūno konkretų darbo krūvį, be to, darbo krūvis nebuvo siejamas su įstaigos vidutiniais dydžiais, nevertinta atliktų darbų kokybė.

Pavyzdys (tarnybinės veiklos krūvio aprašymai)

Vilniaus AVPK pareigūnas X su esamu darbo krūviu susitvarko. Atlieka ikiteisminį tyrimą baudžiamosiose bylose, užtikrina nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų atskleidimą ir tyrimą.

Palyginus nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų, už kuriuos skiriami priedai, teisinį reglamentavimą, nustatyta, kad nekariniai laipsniai ir kvalifikacinės kategorijos suteikiami įvertinant ir tuos pačius pagrindus – pareigūnų kvalifikaciją, veiklos rezultatus ir ištarnautą laiką. Laipsniai suteikiami atsižvelgiant į pareigūno kvalifikaciją, nuopelnus (ypač didelius nuopelnus) ir ištarnautą laiką atitinkamose pareigose⁵⁸. Kvalifikacinės kategorijos nustatomos pagal pareigūnų dalykines savybes, profesinius įgūdžius, administracinius gebėjimus, tarnybinės veiklos rezultatus ir vidaus tarnybos stažą⁵⁹. Priedų už laipsnius dydžiai yra mažesni nei kvalifikacinių kategorijų. Priedas už žemiausią vidaus tarnybos ir policijos laipsnį yra lygus 0,1 pareiginės algos bazinio dydžio, už aukščiausiąjį laipsnį – 1 pareiginės algos baziniam dydžiui (šiuo metu lygus 450 Lt). Priedas už žemiausią kvalifikacinę kategoriją yra 10 proc. pareiginės algos (pareiginės algos koeficientas * bazinis dydis), už aukščiausią – 30 proc. 2008 ir 2009 m. priedams už kvalifikacines kategorijas apmokėti lėšų panaudota beveik dvigubai daugiau nei už nekarinius laipsnius (12, 13 pav.).

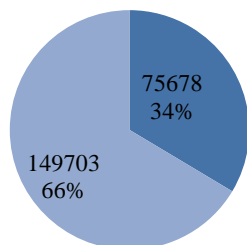
⁵⁷ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-09-04 įsakymas Nr. 1V-323 „Dėl kvalifikacinių kategorijų nuostatų suteikimo“.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 13 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

⁵⁹ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 36 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

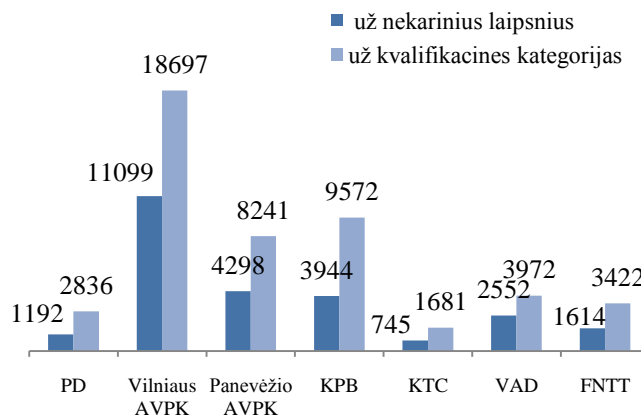
12 pav. Vidaus reikalų įstaigose 2008 ir 2009 m. išmokėtų priedų už nekarinius laipsnius ir kvalifikacines kategorijas struktūra tūkst. Lt ir proc.

■ už nekarinius laipsnius
■ už kvalifikacines kategorijas



Šaltinis – Valstybės kontrolė

13 pav. Išmokėta priedų už nekarinius laipsnius ir kvalifikacines kategorijas audituotuose subjektuose per 2008 m., 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį tūkst. Lt



Šaltinis – Valstybės kontrolė

Nepakankamai aiškiai atriboti nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo pagrindai ir kai kurie iš jų dubliuojami. Nustatyti priedų už nekarinius laipsnius dydžiai yra gerokai mažesni nei kvalifikacinių kategorijų, todėl nepakankamai reikšmingas tampa nekarinių laipsnių, kurie būdingi tik vidaus reikalų įstaigoms, finansinis įvertinimas.

Dėl pareigūnų profesionalumo vertinimo tvarkos trūkumų ne visada yra galimybė, pasikeitus vidaus tarnybos pareigūnų veiklos rezultatams, panaikinti ar suteikti žemesnes kvalifikacines kategorijas.

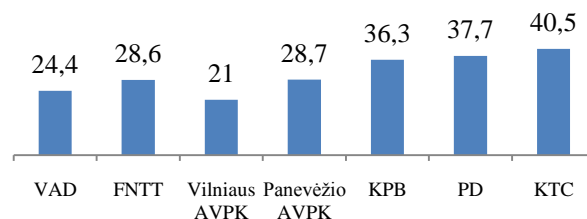
Priedų už nekarinius laipsnius ir kvalifikacines kategorijas planavimas

Pagal metodiką⁶⁰, kuria remiantis apskaičiuojamas darbo užmokesčio fondas, lėšų sumos priedams mokėti neturi viršyti 20 proc. planuojamų valstybės tarnautojų pareiginėms algoms mokėtinų sumų. Tačiau įstaigose, kurių veiklą reglamentuoja statutai, šis reikalavimas netaikomas, t. y., jos gali planuoti lėšų daugiau nei 20 proc.

⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-03-03 nutarimu Nr. 280 patvirtinta Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, gaunančių darbo užmokesčių iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų, darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo metodika.

2008 ir 2009 m. audituoti subjektai priedams už laipsnius ir kvalifikacines kategorijas vidutiniškai panaudojo 31 proc. nuo pareigūnams mokėtų pareigūnių algų (mažiausiai – 21 proc. Vilniaus AVPK, daugiausiai – 40,5 Kriminalistinių tyrimų centras, skyrėsi beveik 2 kartus) (14 pav.). Tai rodo, kad nepakankamas priedams planuojamų lėšų reglamentavimas sudarė prielaidas vidaus reikalų įstaigoms skirtingai suplanuoti ir (ar) padidinti planuojamą lėšų poreikį finansiniais metais. Be to, tai nulemia didesnių priedų dydžių planavimą kitais finansiniais metais.

14 pav. 2008 m. ir 2009 m. mokėtų priedų už laipsnį ir kvalifikacines kategorijas proc. nuo pareigūnės algos



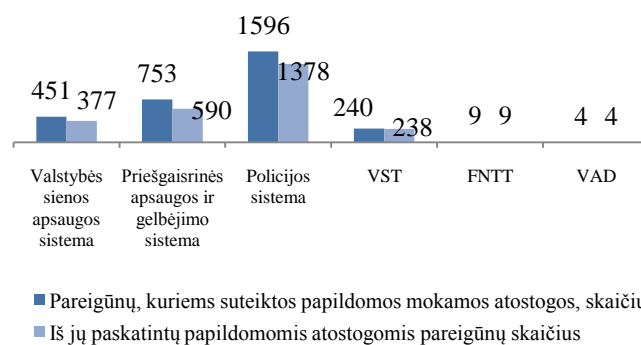
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Vyriausybės 2003 m. kovo 3 d. nutarimu Nr. 280 patvirtinta Metodika, kuria remiantis planuojamos lėšos darbo užmokesčio fondui, neužtikrina taupaus valstybės biudžeto lėšų naudojimo.

2.1.4. Papildomos mokamos atostogos

Paskatinimo tvarka ir esant svarbioms priežastims vidaus reikalų ministras ir vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovai gali suteikti iki 10 kalendorinių dienų papildomų mokamų atostogų. Papildomų mokamų atostogų iki 5 kalendorinių dienų gali suteikti vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų įgalioti pareigūnai⁶¹.

15 pav. Pareigūnų, kuriems suteiktos 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį papildomos mokamos atostogos, ir pareigūnų, kurie paskatinti papildomomis mokamomis atostogomis, skaičius



Nustatyta, kad per audituojamą laikotarpį 3053 vidaus tarnybos sistemos pareigūnams buvo suteikta 10370 kalendorinių dienų papildomų atostogų, vidutiniškai vienam pareigūnui 3,4 kalendorinės dienos. Iš jų 2596 (85 proc. nuo visų suteiktų papildomų atostogų) pareigūnams buvo suteikta skatinimo tvarka (15 pav.).

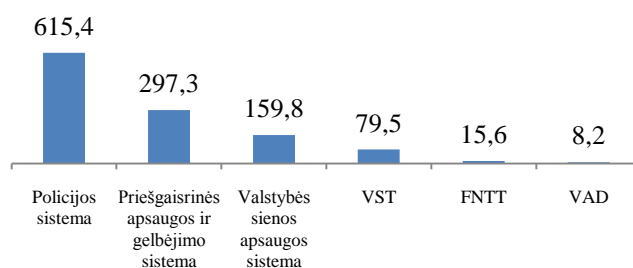
Valstybės sienos apsaugos sistemoje daugiausia papildomų atostogų skatinimo tvarka suteikta Ignalinos rinktinėje (pareigūnams suteiktos papildomos mokamos atostogos sudarė 46,3 proc. nuo visų šioje sistemoje suteiktų papildomų atostogų), policijos sistemoje – Alytaus AVPK (pareigūnams suteiktos papildomos atostogos sudarė 22,3 proc. nuo visų šioje sistemoje suteiktų papildomų atostogų), priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje – Kauno APGV (pareigūnams

⁶¹ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 34 str. 1 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

suteiktos papildomos atostogos sudarė 32,8 proc. nuo visų šioje sistemoje suteiktų papildomų atostogų).

Už vidaus tarnybos pareigūnams per 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį suteiktas papildomas mokamas atostogas išmokėta apie 1 387,4 tūkst. Lt, iš jų už suteiktas skatinimo tvarka – apie 1 175,8 tūkst. Lt (16 pav.). Papildomų mokamų atostogų suteikimas skatinimo tvarka yra viena iš Vidaus tarnybos statute numatytų skatinimo priemonių. Lėšos kitoms pareigūnų skatinimo priemonėms – mažėjo 99,6 proc., o šiai skatinimo priemonei 2009 m., lyginant su 2008 m., didėjo 9,2 proc.

16 pav. Išmokėtos sumos (tūkst. Lt) už skatinimo tvarka suteiktas papildomas atostogas per 2008-2009 m. ir 2010 m. I pusmetį sumos



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Teisės aktais nereglamentuotos priežastys, dėl kurių gali būti suteikiamos papildomos mokamos atostogos esant svarbioms priežastims. Nustatyta, kad vidaus reikalų įstaigos papildomas mokamas atostogas suteikdavo dėl įvairių priežasčių, tokių kaip santuokos sudarymas, sveikatos patikrinimas, medicininiai tyrimai, dalyvavimas dainų šventėje, pareigūnų varžybose ir t. t.

Taip pat nereglamentuota, už ką gali būti skatinami pareigūnai papildomomis mokamomis atostogomis. Nustatyta, kad šiomis atostogomis pareigūnai buvo skatinami už nepriekaištingą ir pavyzdinę tarnybinių pareigų atlikimą (konkretūs atlikti darbai dažniausiai nenurodyti), valstybinių švenčių ir profesinių dienų (policijos sistemoje – Angelų Sargų, priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje – šv. Florijono ugniagesių globėjo) proga, įvairių jubiliejų, Kalėdų ir kitomis progomis (policijos sistemoje – už aukštus sportinius pasiekimus, valstybės sienos apsaugos sistemoje – už aukštus pasiekimus pasieniečių meistriškumo varžybose).

Nereglamentuota, kiek per metus gali būti suteikta papildomų mokamų atostogų. Nustatyta atvejų, kai per kalendorinius metus buvo suteikta net 13 dienų papildomų mokamų atostogų.

Policijos departamentas informavo, kad Policijos generalinio komisaro pavaduotojo 2010 m. gruodžio 3 d. raštu Nr. 5-S-6954 policijos įstaigoms buvo pasiūlyta neskatinti pareigūnų, jiems suteikiant papildomas mokamas atostogas.

Atkreipėme dėmesį, kad vidaus reikalų įstaigų vadovai pareigūnus skatina įteikdamos ir vardines dovanas. Teisės aktuose nereglamentuota vardinių dovanų maksimali vertė. Nustatyta atvejų, kai vidaus reikalų įstaigos naudojo valstybės biudžeto lėšas, pareigūnus skatindamos tokiomis vardinėmis dovanomis, kaip šaldytuvai (0,8 tūkst. Lt, Kriminalinės policijos biure),

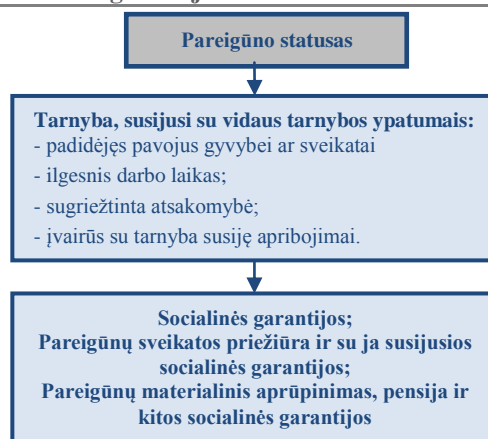
virtuvės įrankių komplektas (0,7 tūkst. Lt, Kriminalinės policijos biure), vaizdo kamera (1 tūkst. Lt, Policijos departamente; 1,9 tūkst. Lt, FNTT), kompiuterinė įranga (2,2 tūkst. Lt, FNTT) ir t. t.

Nereglamentuotos papildomų mokamų atostogų suteikimo priešastys ir nenustatyta šių atostogų maksimali trukmė per metus sudaro prielaidas netaupiai naudoti valstybės biudžeto lėšas. Vidaus tarnybos pareigūnams per 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį skatinimo tvarka suteiktos papildomos mokamos atostogos, kurioms apmokėti panaudota 1 175,8 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų.

2.2. Darbdavių socialinė parama

Pagal vidaus tarnybos ypatumų kompensavimo principą pareigūnų tarnybos ypatumai yra kompensuojami Vidaus tarnybos statute ir kituose teisės aktuose nustatytais socialinėmis garantijomis⁶² (17 pav.). Nustatyta teisė į socialines garantijas yra vienoda visiems, turintiems vidaus tarnybos pareigūno statusą, nors pareigūnų atliekamos funkcijos su vidaus tarnybos ypatumais susijusios nevienodai.

17 pav. Pareigūno statusas ir socialinės garantijos



Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pavyzdys

Kriminalistinių tyrimų centro Biologinių tyrimų skyriaus pareigūnams pavestų funkcijų vykdymas susijęs tik su vienu Vidaus tarnybos statute numatytu vidaus tarnybos ypatumu – ilgesniu darbo laiku. Šios įstaigos atstovų aiškinimu, „statutinė pareigybė reikalinga tam, nes statutiniai pareigūnai vyksta į įvykio vietas po darbo ar šventinėmis dienomis, atlieka skubius tyrimus pagal ikiteisminio tyrimo pareigūnų pavedimus“.

Teisės aktai pareigūnų socialinių garantijų nesieja ir su pareigybės paskirtimi bei statutiniams pareigūnams būdingų funkcijų atlikimo pastovumu. Kadangi VRM informavo, kad ir ateityje „numatyta galimybė palikti statutinės pareigybės statusą toms pareigybėms, kurios „nėra susijusios su statutiniams pareigūnams būdingų funkcijų atlikimu, bet kurias užimantys asmenys prirėkus gali būti teisės aktų nustatyta tvarka pasitelkti šioms funkcijoms atlikti“, manytume, kad socialinių garantijų reglamentavimas turėtų būti tikslinimas.

Muitinės sistemoje, skirtingai nuo vidaus tarnybos, socialinės garantijos nėra vienodos visiems pareigūnams, t. y. ne visi muitinės pareigūnai turi teisę gauti pareigūnų valstybinę pensiją

⁶² Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 3 str. 7 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

pagal Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymą⁶³. Šią teisę turi tik muitinės mobiliųjų grupių pareigūnai, muitinės postų pareigūnai ir muitinės pareigūnai, atliekantys operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą.

Kaip informavo VRM, Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (pirmininkauja – Ministro Pirmininko kancleris) pavesta parengti Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą, kuriuo planuojama reglamentuoti ir socialinių garantijų teikimą.

Vidaus reikalų įstaigos 2008 ir 2009 m. darbdavių socialinei paramai panaudojo 152 815,6 tūkst. Lt, iš jų didžiausią dalį sudarė: laikinojo nedarbingumo pašalpos – 38 proc., tėvystės, vaiko priežiūros pašalpos – 19,9 proc., važiavimo išlaidų kompensacijos – 16,5 proc.

Lėšos laikinojo nedarbingumo pašalpoms mokėti vidaus reikalų įstaigose 2009 m., lyginant su 2008 m., didėjo 864, 9 tūkst. Lt (3 proc.). Nustatyta, kad metinė vienam pareigūnui tenkanti pašalpų suma centrinėse vidaus reikalų įstaigose (formuojančiose strategiją ir organizuojančiose valdymą) yra didesnė nei pavaldžiose įstaigose (tiesiogiai vykdančiose viešojo saugumo srities funkcijas). Pavyzdžiui, metinė vienam Policijos departamento pareigūnui tenkanti laikinojo nedarbingumo pašalpų suma buvo 2,2 tūkst. Lt, Vilniaus – AVPK 1,5 tūkst. Lt, Klaipėdos AVPK – 1,4 tūkst. Lt. Policijos departamento aiškinimu: „Policijos departamente pareigūnų vidutinis darbo užmokestis yra didesnis nei teritorinėse policijos įstaigose, todėl ir nedarbingumo išmokos yra atitinkamai didesnės“. 2010 m. liepos 2 d. buvo priimtas Vidaus tarnybos statuto 41 straipsnio pakeitimo įstatymas⁶⁴, kuriuo buvo pakeistos pareigūnų laikinojo nedarbingumo apmokėjimo sąlygos, todėl šio klausimo detaliau nenagrinėjome.

2.2.1. Važiavimo išlaidos

Pareigūnui, kuris pagal tarnybos pobūdį važinėja keleiviniu ar asmeniniu transportu tarnybiniais tikslais, vyksta į tarnybos vietą ir iš jos, kompensuojamos važiavimo išlaidos, išskyrus išlaidas taksi⁶⁵. Vidaus reikalų ministras nustatė važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką⁶⁶ ir patvirtino maksimalų vienam vidaus tarnybos sistemos pareigūnui važiavimo išlaidų kompensacijos dydį, kuris per mėnesį yra 0,3 pareigūnų pareiginės algos bazinio dydžio (šiuo metu yra 135 litai). Minėtuose teisės aktuose nenustatyta, kokiais atvejais vykimas į tarnybos vietą ir iš jos laikomas susijusiu su vidaus tarnybos ypatumais. Taigi, šių išlaidų kompensavimas nepriklauso nuo to, ar pareigūno tarnybos vieta yra jo gyvenamojoje vietovėje ar už jos ribų. Todėl valstybės sienos

⁶³ Lietuvos Respublikos Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto patvirtinimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2000-10-10 Nr. VIII-1986, 51 str. 9 d.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 41 straipsnio pakeitimo įstatymas, 2010-07-02 Nr. XI-985.

⁶⁵ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 52 str. 4 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538).

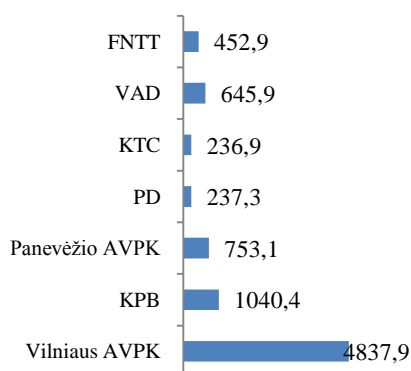
⁶⁶ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004-12-01 įsakymas Nr. 1V-394.

apsaugos sistemos pareigūno nuvykimas į tarnybos vietą, kuri yra pasienio poste ir nutolusi nuo gyvenamosios vietovės, bei VSAT pareigūno, kurio gyvenamoji ir tarnybos vieta Vilniaus mieste, kompensuojamas vienodai.

Vidaus reikalų įstaigose 2008 m. kompensuota 13 234,8 tūkst. Lt, 2009 m. – 11 980,0 tūkst. Lt. važiavimo išlaidų. Vidutiniškai vienam vidaus tarnybos pareigūnui per metus kompensuota 0,7 tūkst. Lt važiavimo išlaidų, daugiausiai – valstybės sienos apsaugos sistemoje (0,9 tūkst. Lt), mažiausiai – priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemoje (0,4 tūkst. Lt).

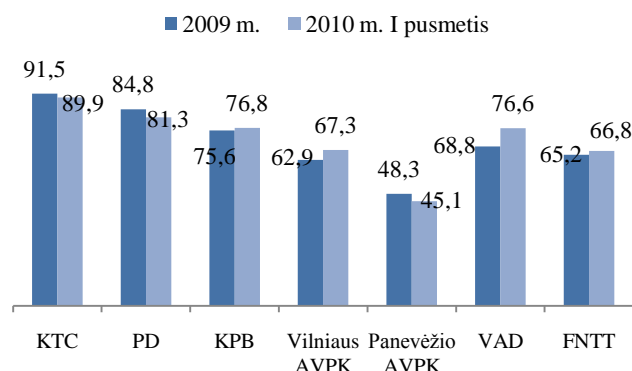
Važiavimo išlaidų kompensavimą detaliau vertinome audituotuose subjektuose: per 2008 m., 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį buvo kompensuota 8,2 mln. Lt važiavimo išlaidų (18 pav.). Per šį laikotarpį važiavimo išlaidų buvo kompensuota daugiau kaip 3 tūkst. pareigūnų, tai vidutiniškai sudaro apie 65 proc. nuo viso pareigūnų skaičiaus audituotose įstaigose (19 pav.).

18 pav. Kompensuotų važiavimo išlaidų suma tūkst. Lt per 2008 m., 2009 m., 2010 m. I pusmetį



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

19 pav. Pareigūnų, kuriems kompensuotos važiavimo išlaidos, dalis proc. nuo viso pareigūnų skaičiaus



Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Vienam pareigūnui per 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį audituotuose subjektuose vidutiniškai per mėnesį kompensuota 80 Lt važiavimo išlaidų.

Beveik visą kompensuotų važiavimo išlaidų dalį (2009 m. – 99,9 proc., 2010 m. I pusmetį – 100 proc.) sudarė važiavimo išlaidos pareigūnams vykstant į tarnybos vietą ir iš jos. Važiavimo išlaidos buvo kompensuotos ir tiems pareigūnams, kurių atliekamos funkcijos tik padeda užtikrinti įstaigų funkcionavimą (personalo, teisės, komunikacijos, valdymo organizavimo ir kitų padalinių).

Vykdamas tarnybines užduotis pareigūnams skiriamas tarnybinis transportas. Audito metu nevertiname tarnybinio transporto naudojimo, tačiau palyginus FNTT ir Vilniaus AVPK Nusikaltimų tyrimo valdybos naudojamus automobilius, nustatyta, kad tarnybinis transportas, tenkantis vienam darbuotojui, nėra tolygiai pasiskirstęs. FNTT savo veikloje naudojami 72 automobiliai: įstaiga turi 18 automobilių, 54 skiria VRM Autoūkis. Audituojamu laikotarpiu (per 2008 m., 2009 m., 2010 m. I pusmetį) vienu automobiliu naudojami vidutiniškai trys FNTT

pareigūnai. O Vilniaus AVPK Nusikaltimų tyrimo valdyboje (viso 33 automobiliai) vienu automobiliu naudojosi vidutiniškai 7 pareigūnai, t. y. dvigubai daugiau nei FNTT.

Išanalizavus važiavimo išlaidų kompensavimą pagrindžiančius dokumentus, nustatyta atvejų:

1. Kai vien už nuvykimą į tarnybą ir iš jos buvo kompensuota maksimali galima visų važiavimo išlaidų suma.

Pavyzdys

1. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui už vykimą asmeniniu transportu į tarnybos vietą ir iš jos 6,4 km atstumu 2010 m. I ketvirtį kompensuota 0,4 tūkst. Lt

2. Vadovybės apsaugos departamento pareigūnui už vykimą asmeniniu automobiliu į tarnybos vietą ir iš jos 2010 m. I ketvirtį kas mėnesį kompensuota po 0,1 tūkst. Lt, o tarnybinėms užduotims vykdyti jam suteiktas tarnybinis transportas. Mėnesiniuose Lengvojo automobilio kelionės lapų skiltyje „Vairuotojas“ nurodyta šio pareigūno pavardė, kelionės laikas: nuo 7 val. iki 18 val.

2. Vidaus reikalų įstaigos kompensavo važiavimo išlaidas ir už nedidelius atstumus nuo gyvenamosios iki tarnybos vietos.

Pavyzdys

1. FNTT Panevėžio apskrities skyriaus tyrėjui už vykimą asmeniniu transportu į tarnybos vietą ir iš jos 1,5 km atstumu 2010 m. I ketvirtį kompensuota 0,1 tūkst. Lt

2. Vadovybės apsaugos departamento skyriaus viršininkui už vykimą asmeniniu transportu į tarnybos vietą ir iš jos 3,8 km atstumu 2010 m. I ketvirtį kompensuota 0,3 tūkst. Lt

3. Kai kompensuotos važiavimo išlaidos, nors pagal teisės aktus⁶⁷ neturėjo būti kompensuotos.

Pagal 2010 m. I pusmečio važiavimo asmeniniu transportu ataskaitas Vilniaus AVPK Šalčininkų r. policijos komisariato viršininkui ir viršininko pavaduotojui už vykimą asmeniniu transportu į tarnybos vietą (Šalčininkai) ir iš jos (Vilniaus m.) kompensuotos maksimalios važiavimo sumos – 0,8 tūkst. Lt. Šie pareigūnai naudojami ir tarnybiniu transportu. Vilniaus AVPK Šalčininkų r. policijos komisariatui priskirto tarnybinio automobilio Kelionės lapų skiltyje „Vairuotojo vardas, pavardė“ buvo nurodytos Šalčininkų r. policijos komisariato viršininko ir viršininko pavaduotojo pavardės. Dažniausiai nurodytas kelionės laikas – 6⁵⁰-18⁰⁰ val.

Pareigūnas, norintis gauti važiavimo išlaidų kompensaciją, privalo pateikti pagrindžiančius dokumentus. Nustatyta, kad važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos įgyvendinimas reikalauja nemažų išteklių ir vidaus reikalų įstaigose kyla problemų dėl sukauptų dokumentų, patvirtinančių važiavimo išlaidas, archyvacijos ir saugojimo.

Pavyzdys

Vilniaus AVPK pareigūnai už 2008 m. IV ketv. pateikė 4512 važiavimo išlaidų ataskaitas, 2009 m. – 20 706, 2010 m. I pusmetį – 9591. Iš viso – 34 809 ataskaitų. Be to, informavo, kad „per vieną ketvirtį surišama vidutiniškai 20 bylų po 400 lapų, per metus – 80 bylų. Šias bylas privalo saugoti 10 metų. Finansų skyriuje nuo 2005 m. yra surišta ir saugoma 364 bylos. Toks kiekis bylų netelpa Vilniaus AVPK archyve, todėl tikslinga

⁶⁷ Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 52 str. 4 d. (2003-04-29 įstatymas Nr. IX-1538); Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003-12-16 įsakymu Nr. 1V-441, patvirtintos Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų vežimo į tarnybos vietą tarnybiniu transportu taisyklės.

ieškoti kitų patalpų, tinkamų šių dokumentų saugojimui“.

Valstybės saugumo departamento ir Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams važiavimo išlaidų kompensavimas nenumatytas, o muitinės sistemoje numatytas ne visiems pareigūnams⁶⁸ – kompensuojama tik muitinės postų pareigūnams.

Audituotuose subjektuose per 2009 m. 2010 m. I pusmetį 8,2 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudota pareigūnų važiavimo į tarnybą ir iš jos išlaidoms kompensuoti. Šios lėšos panaudotos nepakankamai taupiai, nes ne visada buvo įvertintas pareigūnų tarnybos pobūdis, be to, kai kuriais atvejais pareigūnams buvo suteiktas tarnybinis transportas.

⁶⁸ Lietuvos Respublikos Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto patvirtinimo ir įgyvendinimo įstatymas, 2000-10-10 Nr. VIII-1986, 51 str. 9 d.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

1. Nėra sukurtų teisinių ir organizacinių prielaidų, kad būtų suformuota efektyviai veikianti vidaus tarnyba, nes neplanuojamas bendras vidaus tarnybos pareigūnų poreikis viešojo saugumo uždaviniams įgyvendinti ir nepakankamai reglamentuotas pareigūnų poreikio nustatymas vidaus reikalų įstaigose. (1 dalis, 9–15 psl.)

2. Nepakankamai efektyviai organizuojamas vidaus tarnybos valdymas, todėl neišnaudojami visi vidiniai rezervai taupiau ir efektyviau panaudoti valstybės biudžeto lėšas, skirtas vidaus tarnybai:

2.1. jau daugiau kaip 10 metų tęsiasi statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimas, todėl tokių pareigybių išlaikymas didina valstybės biudžeto lėšų poreikį; (1.6. dalis, 24–29 psl.)

2.2. nenustatyti pareigybių priskyrimo statutinėms kriterijai, todėl ne visada pagrįstai steigiamos pareigūnų pareigybės; (1.6. dalis, 24–29 psl.)

2.3. nenustatyti vidaus reikalų įstaigų personalo formavimo principai ir neįvertintos visos galimybės sumažinti vadovaujančių darbuotojų ir personalo, padedančio užtikrinti įstaigų funkcionavimą, skaičių. (1.1. dalis, 9–15 psl.; 1.2. dalis, 15–18 psl.; 1.3. dalis, 19 psl.)

3. Vidaus tarnybos teisiniai santykiai reguliuojami ne visada įvertinus vidaus tarnybos specifiką, nes:

3.1. visi vidaus tarnybos pareigūnai, tarp jų ir tie pareigūnai, kurie statutiniam pareigūnams būdingas funkcijas vykdyti gali būti pasitelkiami tik prireikus, turi vienodą teisę į socialines garantijas; (1.5 dalis, 22–24 psl.; 2.2. dalis, 40–41 psl.)

3.2. nustatyti priedų už nekarinius laipsnius dydžiai yra gerokai mažesni nei kvalifikacinių kategorijų, todėl nepakankamai reikšmingas tampa nekarinių laipsnių suteikimo finansinis įvertinimas (2.1.3. dalis, 33–35 psl.).

4. Dėl teisinio reglamentavimo ir organizacinių trūkumų lėšos, skirtos vidaus tarnybos pareigūnų darbo užmokesčiui ir socialinėms garantijoms, buvo naudojamos nepakankamai taupiai ir efektyviai, nes:

4.1. nustatant pareigūnų pareigybių kategorijas nepakankamai įvertinamos vykdomos funkcijos, todėl vidaus reikalų įstaigose labai skiriasi analogišką darbą dirbančių pareigūnų pareigybių kategorijos; (2.1.1. dalis, 31–32 psl.)

4.2. kvalifikacinės kategorijos nustatomos (patvirtinamos) penkeriems metams. Tačiau per šį laikotarpį pasikeitus vidaus tarnybos pareigūnų veiklos rezultatams nenumatyta galimybė kvalifikacines kategorijas panaikinti ar suteikti žemesnę; (2.1.3. dalis, 35–36 psl.)

4.3. per 2008–2009 m. ir 2010 m. I pusmetį 1,2 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudota apmokėti už papildomas mokamas atostogas, suteiktas skatinant pareigūnus; (2.1.4. dalis, 38–40 psl.)

4.4. per 2009 m. ir 2010 m. I pusmetį 8,2 mln. Lt valstybės biudžeto lėšų panaudota pareigūnų važiavimo į tarnybą ir iš jos išlaidoms kompensuoti, ne visada įvertinus pareigūnų tarnybos pobūdį ir tai, kad kai kuriais atvejais pareigūnams buvo suteiktas tarnybinis transportas; (2.2.1. dalis, 41–43 psl.)

4.5. kasmet apie 3,5 mln. Lt skiriama valstybinėms pensijoms mokėti tiems pareigūnams, kurie nutraukė vidaus tarnybos santykius, nors pagal sveikatos būklę buvo tinkami eiti pareigas, kurioms keliami žemesni sveikatos reikalavimai. (1.4. dalis, 20–22 psl.)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Įvertinus tai, kad vidaus reikalų įstaigų, kaip ir kitų statutinių įstaigų, pareigūnų tarnyba susijusi su padidėjusiu pavojumi gyvybei ar sveikatai ir tam tikrais apribojimais, tačiau kadru rezervo formavimas, nekarinių laipsnių suteikimas, pareigūnų perkėlimas į kitas pareigas dėl sveikatos būklės ir socialinių garantijų teikimas reglamentuojamas skirtingai. Siūlome priimti sprendimus dėl teisinio reglamentavimo suvienodinimo visiems statutiniams pareigūnams, inicijuojant teisės aktų pakeitimus (3, 4 išvados).

2. Siekiant taupiau naudoti valstybės biudžeto lėšas, patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-03-03 nutarimu Nr. 280 patvirtintą Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų, darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo metodiką, nustatant įstaigų, kuriose valstybės tarnautojų veiklą reglamentuoja statutai, valstybės biudžeto lėšų, skirtų priedams mokėti, planavimo tvarką (3.2, 4.2 išvados).

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui:

3. Siekiant efektyviau organizuoti vidaus tarnybos valdymą, inicijuoti vidaus tarnybą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų:

3.1. nustatytas pareigūnų poreikio planavimas; (1, 2, 3, 4.1., 4.5 išvados)

3.2. nustatyti aiškūs ir konkretūs pareigybių priskyrimo statutinėms kriterijai; (2.2. išvada)

3.3. nustatyti papildomų mokamų atostogų suteikimo pagrindai ir maksimali šių atostogų trukmė per metus; (4.3. išvada)

3.4. nustatyti nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo pagrindai, nedubliuojantys vienas kito, bei patikslinta kvalifikacinių kategorijų suteikimo (patvirtinimo) tvarka numatant galimybę, pablogėjus pareigūno veiklos rezultatams, pakeisti (panaikinti) kvalifikacinę kategoriją; (3.2., 4.2 išvados)

3.5 patikslinti priedų už kvalifikacines kategorijas ir nekarinius laipsnius dydžiai, suteikiant didesnę finansinį įvertinimą už nekarinius laipsnius; (3.2. išvada)

3.6. patikslinta pareigūnų pareigybių kategorijų nustatymo tvarka, užtikrinanti pareigybių kategorijų suteikimą, įvertinus pareigybės paskirtį ir numatytas funkcijas; (4.1. išvada)

3.7. patikslintas socialinių garantijų teikimas pareigūnams įvertinus statutinės pareigybės paskirtį. (3.1 išvada)

4. Siekiant taupiau ir efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas, įvertinti audito metu nustatytus trūkumus:

4.1. patikslinti vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakymą Nr. 1V-215 „Dėl vidaus reikalų statutinių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimo“, kad būtų pakeistas visų pareigybių, kurios nepagrįstai priskirtos statutinėms, statusas; (2.1. išvada)

4.2. nustatyti vidaus reikalų įstaigų personalo formavimo principus, kurie užtikrintų pagrįstą personalo skaičiaus nustatymą vidaus reikalų įstaigose; (2.3. išvada)

4.3. patikslinti pareigūnų važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką, kad šios išlaidos būtų kompensuojamos įvertinus pareigūnų tarnybos pobūdį ir ypatumus. (4.4. išvada)

4-ojo audito departamento direktorius

Rimvidas Aleliūnas

4-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Ingrida Česnakevičiūtė

Valstybinio audito ataskaita pateikta:

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai, Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos, Vadovybės apsaugos departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Vilniaus apskrities vyriausiajam komisariatui, Panevėžio apskrities vyriausiajam komisariatui, Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centrui, Lietuvos kriminalinės policijos biurui.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Statutinės vidaus tarnybos valdymas“ 1 priedas

Vidaus reikalų įstaigų įsteigtų pareigybių ir pareigūnų pareigybių skaičius ir dalis

Vidaus reikalų įstaigos	2008.12.31			2009.12.31			2010-06-30		
	Visos pareigybės	Pareigūnų pareigybės	Pareigūnų pareigybių dalis (%)	Visos pareigybės	Pareigūnų pareigybės	Pareigūnų pareigybių dalis (%)	Visos pareigybės	Pareigūnų pareigybės	Pareigūnų pareigybių dalis (%)
Vidaus reikalų centrinės įstaigos, neturinčios pavaldžių įstaigų									
VAD	479	446	93,1	448	419	93,5	448	418	93,3
FNTT	491	298	60,7	449	270	60,1	449	268	59,6
VST	1145	1017	88,8	1067	940	88,1	1067	941	88,1
Vidaus reikalų centrinės įstaigos, turinčios pavaldžių įstaigų									
PD	207	140	67,6	207,5	137	66,0	271,4	143	52,6
PAGD	154	75	48,7	142	71	50,0	142	71	50,0
VSAT	250	175	70,0	235	166	70,6	233	163	69,9
Vidaus reikalų centrinių įstaigų pavaldžios įstaigos									
VSAT pavaldžios	4825	4022	83,4	4529	3786	83,6	4527	3785	83,6
PD pavaldžios	15375,25	12330	80,1	14253	11469	80,4	14141,7	11467	81,0
PAGD pavaldžios	4875	3856	79,1	4648	3922	84,4	4648	3946	84,8
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis									

Valstybinio audito ataskaitos
„Statutinės vidaus tarnybos valdymas“
2 priedas

Užimtų ir laisvų pareigybių skaičius pagal vidaus reikalų įstaigas

Vidaus reikalų įstaigos pavadinimas	2008.12.31				2009.12.31				2010.06.30				2010.06.30	
	Užimtų pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigūnų pareigybių	Iš viso pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigybių dalis (proc.)	Užimtų pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigūnų pareigybių	Iš viso pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigybių dalis (proc.)	Užimtų pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigūnų pareigybių	Iš viso pareigūnų pareigybių	Laisvų pareigybių dalis (proc.)	Laisvų ilgiau nei 6 mėn. pareigybių skaičius	Laisvų ilgiau nei 1 metai pareigybių skaičius
PD ir jai pavaldžios įstaigos	11009	1461	12470	11,7	10958	648	11606	5,6	10871	739	11610	6,4	255	122
VSAT ir jai pavaldžios įstaigos	3630	567	4197	13,5	3623	329	3952	8,3	3669	279	3948	7,1	170	135
PAGD ir jai pavaldžios įstaigos	3622	309	3931	7,9	3659	334	3993	8,4	3624	393	4017	9,8	224	164
FNTT	231	67	298	22,5	223	47	270	17,4	217	51	268	19,0	5	30
VAD	394	52	446	11,7	387	32	419	7,6	386	32	418	7,7	1	5
VST	846	171	1017	16,8	882	58	940	6,2	907	34	941	3,6	5	5
Iš viso	19732	2627	22359	11,7	19732	1448	21180	6,8	19674	1528	21202	7,2	660	461
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis														

Valstybinio audito ataskaitos
„Statutinės vidaus tarnybos valdymas“
3 priedas

Informacija apie struktūrinius padalinius, padedančius užtikrinti vidaus reikalų įstaigų funkcionavimą

Vidaus statutinių įstaigų struktūriniai padaliniai, kurie padeda užtikrinti vidaus reikalų statutinių įstaigų funkcionavimą	2008 m.				2009 m.				2010 m. I pusmetis			
	Vidutinis darbuotojų skaičius	Iš jų pareigūnų skaičius	Pareigūnų dalis nuo viso darbuotojų skaičiaus	Iš viso darbo užmokesčio ir soc. paramos tūkst. Lt	Vidutinis darbuotojų skaičius	Iš jų pareigūnų skaičius	Pareigūnų dalis nuo viso darbuotojų skaičiaus	Iš viso darbo užmokesčio ir soc. paramos tūkst. Lt	Vidutinis darbuotojų skaičius	Iš jų pareigūnų skaičius	Pareigūnų dalis nuo viso darbuotojų skaičiaus	Iš viso darbo užmokesčio ir soc. paramos tūkst. Lt
Valstybės sienos apsaugos sistema	638	252	39,5	22056,1	634	247	39,0	18897,9	613	240	39,2	8689,9
Viešojo saugumo tarnyba	93	51	54,8	3897,9	80	49	61,3	3015,1	103	44	42,7	1710,46
Policijos sistema	2519	724,5	28,8	94993	2572,5	740,5	28,8	72060,8	2444	717	29,3	30803,6
VAD	56,5	41	72,6	2813,3	57,5	41	71,3	2621,1	56	40	71,4	1276,2
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistema	282	28	9,9	11098,4	297,4	23,3	7,8	8045,1	296,3	22	7,4	3741,9
FNTT	61	23,5	38,5	2362,2	60,5	23,5	38,8	2170,9	59,5	22,5	37,8	1052
Iš viso	3649,5	1120,0	30,7	137220,9	3701,9	1124,3	30,4	106810,9	3571,8	1085,5	30,4	47274,1

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis

Policijos ir priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo sistemų duomenys už 2008 m. yra išvestiniai. Įstaigų pateiktus duomenis apie išlaidas už 2008 m. IV ketvirtį dauginome iš trijų.

Valstybinio audito ataskaitos
„Statutinės vidaus tarnybos valdymas“
4 priedas

Metinė vienam pareigūnui tenkanti suma (pagal 2008–2009 m. vidurkį, tūkst. Lt)

Eil. Nr.	Išmokos pavadinimas/ Vidaus tarnybos įstaigos	Metinė 1 pareigūnui tekusi suma tūkst. Lt					
		PAG sistema	Policijos sistema	VST	FNTT	VAD	VSA sistema
1.	Darbo užmokestis iš viso	30,6	35,7	34,2	44,1	43,8	32,9
1.1	Pareiginė alga	17,8	22,9	24,1	30,2	27,8	17,9
1.2	Priemokos						
	1) už įprastą darbo krūvį viršijančią veiklą	0,1	0,1	0	1,1	0,2	0,1
	2) už papildomų užduočių atlikimą, kai atliekamos pareigybės aprašyme nenustatytos funkcijos	0,1	0,3	1,2	0,0	0	0,03
	3) už darbą kenksmingomis, labai kenksmingomis ir pavojingomis darbo sąlygomis	0,03	0,001	0	0	0	0,03
	4) už tarnybinių gyvūnų priežiūrą ir dresavimą	0	0,02	0	0	0,02	0,1
	5) už tarnavimą misijose už LR ribų	0	0	0		0,0	0,0001
1.3	Priedai						
	1) už turimą laipsnį	1,5	2,2	1,3	2,8	2,6	1,5
	2) už kvalifikacinę kategoriją;	2,1	4,6	1,6	5,9	4,1	3,3
	3) už tarnybos Lietuvos valstybei stažą	2,1	2,9	1,8	3,5	3,3	2,0
1.4	Apmokėjimas aukštesniu tarifu	3,4	2,4	3,2	0	5,5	2,8
1.5	Skatinamosios išmokos						
	už nepriekaištingą ir pavyzdinę tarnybinių pareigų atlikimą	0,1	0,1	1,0	0,01	0,1	0,6
	už pareigūnų, tiesiogiai dalyvavusių išaiškinant nusikaltimus, skatinimą	0	0	0	0,5	0	0
1.6	Kitos išmokos						
	pašalpos esant sunkiai materialinei būklei	0,001	0				0,1
	vidutinio darbo užmokesčio mokėjimas teisės aktų nustatyta tvarka						4,3
	išmoka už priverstinę pravaikštą		0				
	nepriemoka už viršvalandžius		0,1				
	kompensacija už nepanaudotas atostogas	0,02	0,01	0,1		0,1	
	atostoginiai	3,5					
	mokymosi atostogos	0,001					
	pašalpos dėl šeimos narių mirties	0,002					
	teismų priteistos sumos						0,01
2.	Darbdavių socialinė parama iš viso	2,4	4,3	3,3	4,6	4,0	4,1
2.1	Kompensacijos, pašalpos ir kitos išmokos						
	butpinigių mokėjimo išlaidos	0,1	0,1	0,5	0,1	0,5	0,1
	persikėlimo išlaidos	0	0	0			0
	maitinimosi išlaidų pinigines kompensacijas	0,0004	0,01	0,5			0,4
	pašalpos laikinojo nedarbingumo laikotarpiu	1,1	1,6	0,9	1,6	1,7	1,6
	pašalpos nėštumo ir gimdymo atostogų metu	0,03	0,2	0,05	0,4	0,04	0,1
	pašalpos vaiko priežiūrai, tėvystės pašalpos	0,3	1,0	0,4	1,6	0,6	0,7
	draudimo išmokos ir kompensacijos pareigūno (kursanto) mirties ar sveikatos sutrikdymo ir kt. atvejais	0,1	0,3	0,04	0,03	0,2	0,1
	garantuojamos teisinės pagalbos kompensacijos	0	0	0			0
	kompensacijos už padarytą materialinę žalą	0	0,01	0			0
	pašalpos esant sunkiai materialinei būklei	0,01	0,02	0	0,01	0,01	0
	važiavimo išlaidų kompensavimas	0,4	0,6	0,8	0,8	0,7	0,9
	su darbu užsienyje susijusių išlaidų kompensavimas	0,03	0,2	0		0,0	0
	išeitinių kompensacijų išmokos (pagal vidaus tarnybos statuto 57 str.)	0,4	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2
	pašalpos dėl šeimos narių mirties	0,02				0	
	teismų priteistos sumos						0,005
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal vidaus reikalų įstaigų pateiktus duomenis							

Valstybinio audito ataskaitos
„Statutinės vidaus tarnybos valdymas“
5 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Rekomendacijos eilės numeris ataskaitoje	Rekomendacija	Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1	2	3	4	5
1.	Įvertinus tai, kad vidaus reikalų įstaigų, kaip ir kitų statutinių įstaigų, pareigūnų tarnyba susijusi su padidėjusiu pavojumi gyvybei ar sveikatai ir tam tikrais apribojimais, tačiau kadru rezervu formavimas, nekarinių laipsnių suteikimas, pareigūnų perkėlimas į kitas pareigas dėl sveikatos būklės ir socialinių garantijų teikimas reglamentuojamas skirtingai. Siūlome priimti sprendimus dėl teisinio reglamentavimo suvienodinimo visiems statutiniams pareigūnams, inicijuojant teisės aktų pakeitimus.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Bus įgyvendinta. Vyriausybės 2010 m. birželio 21 d. pasitarime (protokolo Nr. 45, 2 klausimas) pritarta Statutinės valstybės tarnybos tobulinimo gairėms, kurių pagrindu Ministro Pirmininko kanclerio vadovaujama darbo grupė rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą. Šiame įstatyme numatoma apjungti tas statutinių institucijų veiklą reguliuojančių įstatymų ir statutų normas, kuriomis vieningai gali būti reguliuojamas statutinių valstybės tarnautojų statusas, atskleistas tarnybos ypatumų kompensavimo principo turinys bei kompensavimo pagrindai.	2011 m. II ketv. planuojama projektą teikti Vyriausybei.
2.	Siekiant taupiau naudoti valstybės biudžeto lėšas, patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-03-03 nutarimu Nr. 280 patvirtintą Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, gaunančių darbo užmokestį iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų ir valstybės pinigų fondų, darbo užmokesčio fondo apskaičiavimo metodiką, nustatant įstaigų, kuriose valstybės tarnautojų veiklą reglamentuoja statutai, valstybės biudžeto lėšų, skirtų priedams mokėti, planavimo tvarką.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Bus įgyvendinta. Bus išanalizuota situacija visose statutinėse įstaigose, Vyriausybei pateiktos išvados ir siūlymai ir prireikus priimti atitinkami sprendimai.	Per 6 mėn. nuo audito rekomendacijų gavimo
3.	Siekiant efektyviau organizuoti vidaus tarnybos valdymą, inicijuoti vidaus tarnybą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų:			
3.1.	nustatytas pareigūnų poreikio planavimas;	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Pateikti Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą) siūlymus minėtame įstatymo projekte numatyti nuolatinį pareigūnų poreikio planavimą per: 1. asmenų, pageidaujančių įgyti kvalifikaciją pagal valstybės finansuojamas vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigų vykdomas programas, priėmimo kvotos nustatymą; 2. statutinių įstaigų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose įtvirtintas funkcijas; 3. patikslinti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2003 m. rugpjūčio 29 d.	2011 m. I pusmetis

			įsakymą Nr. 1V-310 „Dėl Vidaus reikalų ministerijos kadro rezervo nuostatų patvirtinimo, nustatant VRM kadro rezervo tikslą, formavimo principus“.	
3.2.	nustatyti aiškūs ir konkretūs pareigybių priskyrimo statistinėms kriterijai;	Vidaus reikalų ministras	<p>Igyvendinama.</p> <p>Šiuo metu derinamu Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2, 4, 21, 41 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei įstatymo papildymo 18² straipsniu įstatymo projektu (Nr. 10-4037-03) siekiama sudaryti sąlygas vienodam statistinių valstybės tarnautojų, kurių atliekamos funkcijos tiesiogiai nesusijusios su statistinei įstaigai įstatymuose nustatytų uždavinių ir funkcijų įgyvendinimu, statuso keitimui į karjeros valstybės tarnautojų statusą. Tokiu būdu pareigybių priskyrimo statistinėms problema bus išspręsta įstatymų lygmeniu ne tik vidaus reikalų įstaigose, bei ir kitose įstaigose, kuriose yra statistinių valstybės tarnautojų pareigybių. Minėtame projekte pateikiamas naujas statistinio valstybės tarnautojo apibrėžimas: „Statutinis valstybės tarnautojas – valstybės tarnautojas, priimtas į pareigas ir jas atliekantis pagal įstatymo patvirtintą statutą, turintis įstatymo suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus sau nepavaldžių asmenų atžvilgiu ir atliekantis įstatymuose nustatytas funkcijas, kurioms atlikti būtini specialieji sveikatos būklės, fizinio ir dalykinio pasirėngimo, asmeninių ir moralinių savybių reikalavimai, taip pat diplomatas“.</p> <p>2. Patvirtinus naują statistinio valstybės tarnautojo sąvokos apibrėžimą, siūlyti panaikinti 2010 m. spalio 26 d. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymo įgyvendinimo įstatymo 1 straipsnio pakeitimą, kuriuo vidaus tarnybos pareigūnų statusas suteikiamas Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto pareigybėms.</p>	2011 m. I pusmetis
3.3.	nustatyti papildomų mokamų atostogų suteikimo pagrindai ir maksimali šių atostogų trukmė per metus;	Vidaus reikalų ministras	<p>Pateikti Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statistinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą) siūlymus minėtame įstatymo projekte reglamentuoti atostogų suteikimo tvarką, numatant papildomų mokamų atostogų suteikimo pagrindus ir nurodant, kad:</p> <p>a) paskatinimo tikslais gali būti suteikiama ne daugiau kaip 10 kalendorinių dienų per metus;</p> <p>b) kitais įstatyme išvardintais pagrindais – ir ne daugiau kaip 10 kalendorinių dienų per metus.</p>	2011 m. I pusmetis
3.4.	nustatyti nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo pagrindai, nedubliuojantys vienas kito, bei patikslinta kvalifikacinių kategorijų suteikimo (patvirtinimo) tvarka numatant galimybę,	Vidaus reikalų ministras	<p>Bus įgyvendinta.</p> <p>Pagal analogiją su rengiamu Valstybės tarnybos įstatymo projektu, kuriame atsisakoma kvalifikacinių klasių, Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projekte ketinama atsisakyti</p>	2011 m. I pusmetis

	pablogėjus pareigūno veiklos rezultatams, pakeisti (panaikinti) kvalifikacinę kategoriją		kvalifikacinių kategorijų, paliekant tik nekarinius laipsnius. Atsižvelgiant į tai, nebeliks poreikio nustatyti nesidubliuojančių nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo pagrindų. Jei rengiant Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą būtų nuspręsta palikti kvalifikacines kategorijas, Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo būtų pateikti pasiūlymai dėl: – nekarinių laipsnių ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo pagrindų, kurie tarpusavyje nesidubliuotų; – galimybės vadovui, turinčiam teisę pareigūną skirti į pareigas, esant atestacijos komisijos (ar atitinkamam dariniui) nepatenkinamam atestuojamo pareigūno įvertinimui, suteikti pareigūnui nuosekliai žemesnę kvalifikacinę kategoriją arba ją panaikinti.	
3.5.	patikslinti priedų už kvalifikacines kategorijas ir nekarinius laipsnius dydžiai, suteikiant didesnę finansinį įvertinimą už nekarinius laipsnius;	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą) pateikti pasiūlymus išanalizuoti galimybes, proporcingumą ir pagrįstumą suteikti didesnę finansinį įvertinimą už nekarinius laipsnius.	2011 m. I pusmetis
3.6.	patikslinta pareigūnų pareigybių kategorijų nustatymo tvarka, užtikrinanti pareigybių kategorijų suteikimą, įvertinus pareigybės paskirtį ir numatytas funkcijas;	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Pateikti Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą) siūlymus dėl pareigūnų pareigybių kategorijų nustatymo tvarkos užtikrinančios pareigybių kategorijų suteikimą, įvertinus pareigybės paskirtį ir numatytas funkcijas.	2011 m. I pusmetis
3.7.	diferencijuotas pareigūnų socialinių garantijų teikimas, įvertinus tarnybos pobūdį ir ypatumus.	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Pateikti Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo, kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą, siūlymus, kuriais būtų patikslinta teisė į socialines garantijas atsižvelgiant į vykdomus uždavinius ir atliekamas funkcijas.	2011 m. I pusmetis
4.	Siekiant taupiau ir efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas, įvertinti audito metu nustatytus trūkumus:			
4.1.	patikslinti vidaus reikalų ministro 2010-04-08 įsakymą Nr. 1V-215 „Dėl vidaus reikalų statutinių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimo“, kad būtų pakeistas visų pareigybių, kurios nepagrįstai	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl vidaus reikalų ministro 2010 m. balandžio 8 d. įsakymo Nr. 1V-215 „Dėl vidaus reikalų statutinių įstaigų statutinių valstybės tarnautojų pareigybių statuso keitimo“ pakeitimo“ projekto parengimas	Atsižvelgiant į Vidaus tarnybos statuto 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintą įstatymų viršenybės principą, šis įsakymo projektas galės būti patvirtintas

	priskirtos statutinėms, statusas;		ir patvirtinimas.	tik įsigaliojus Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 2 straipsnio pakeitimams, kuriais bus nustatytas naujas statutinio valstybės tarnautojo apibrėžimas, arba Statutinės valstybės tarnybos įstatymui.
4.2.	nustatyti vidaus reikalų įstaigų personalo formavimo principus, kurie užtikrintų pagrįstą personalo skaičiaus nustatymą vidaus reikalų įstaigose;	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Parengti teisės akto projektą, įtvirtinantį personalo formavimo principus, kurie užtikrintų pagrįstą personalo skaičiaus nustatymą.	2011 m. II pusmetis
4.3.	patikslinti pareigūnų važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką, kad šios išlaidos būtų kompensuojamos įvertinus pareigūnų tarnybos pobūdį ir ypatumus.	Vidaus reikalų ministras	Bus įgyvendinta. Pateikti Ministro Pirmininko 2010 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. 321 sudarytai darbo grupei dėl statutinių valstybės tarnautojų socialinių garantijų reglamentavimo tobulinimo (kuri rengia Statutinės valstybės tarnybos įstatymo projektą) siūlymą diferencijuoti pareigūnų važiavimo išlaidų kompensavimo tvarką. Vidaus reikalų ministro įsakymo „Dėl vidaus reikalų ministro 2008 m. gruodžio 1 d. įsakymo Nr. 1V-394 „Dėl Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, kurie pagal tarnybos pobūdį važinėja keleiviniu ar asmeniniu transportu tarnybiniais tikslais, taip pat vyksta į tarnybos vietą ir iš jos, išskyrus taksi, važiavimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo ir maksimalaus važiavimo išlaidų kompensacijos dydžio nustatymo“ pakeitimo“ parengimas ir patvirtinimas.	2011 m. I pusmetis Įsakymas, kaip ir įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas galės būti pakeistas tik įsigaliojus Statutinės valstybės tarnybos įstatymui.